Dikkat: Bu e-Kitapçığı görüntü ayarınızı %100'e ayarlayarak okumanız tavsiye edilir.

Sunu

Kulluğun son noktasına gelen insan hiçtir ve Hep e ayna olmuştur. Hep, kendini hiçe ulaşan kulunda görmeye başlar.

Zâtı itibarıyla Allah, sonsuz bir deniz: insan ise o denizden alınmış bir damla su gibidir. O damlanın denizden alındığının ve aslının su olduğunun bilinmesi önemlidir ki bu da denizdeki ve damladaki zâtın, yani hakikatin farklı olmaması demektir.

Ân denen nokta, aşk noktasıdır. O noktanın verdiği hareketle dolaşma, gezinme ve uzaklaşma olunca, zaman kavramı ortaya çıkar. O noktada ne derinlik, ne uzunluk vardır ama uzaklaşılınca zaman ortaya çıkmaktadır.

Tevhidde birden başka bir şey yoktur. Her şey birin bir başka bire eklenmesiyle ortaya çıkar. Burada görülen çokluk, birin aynalardaki görüntüsünden başka bir şey değildir.

Ehl-i Tevhid bilerek, Allah için çalışır. Diğerleriyse kendileri için çalıştıklarını zannederek, bilmeden, Allah için çalışırlar.

"Noktanın Sonsuzluğu", tasavvufun temel kavramlarını, derinlemesine açıklayan bir kaynak kitaptır. Lütfi Filiz in yıllar süren sohbetleri, konuşmadaki akıcı üslup korunarak ve dilin anlaşılır olmasına özen gösterilerek derlenmiştir. Dört ciltten oluşan kitabın son cildi Tevhid, Vahdet, Mürşit, Sohbet, Mürit, Seyr-i Sülûk ve İnsan-ı Kâmil konularını içermektedir.

Okuyacaklarınız; söz konusu eserin 4. cildinden sizin için seçilenlerdir.

Noktanın Sonsuzluğu -4-

Lütfi Filiz

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc
tarafından derlenerek size e-kitapçık olarak sunulmuştur. Kaynak: www.noktaninsonsuzlugu.com
Basım: Ekim 2006

Zamansız-Sonsuz Boyutun kapısını açmak için . . Kozmik Bilinç için . .

Olanların ÖTESİNE gitmek için . . Olanların ardındaki ŞİFRELERİ çözmek için . .

Yayın Listemiz >>> Sayfa ***88…95***

- yorumsuz bildiri -

İnsanlığa gerçekleri anlattığına inandığımız düşünürlerin,
yazarların, aydınlanmışların ilimsel üretimlerini
sizlerle paylaşmaktan başka bir arzumuz yoktur.
Biz bir başka insanı değişim-dönüşüme uğratamayız.
Bizim yapabileceğimiz tek şey;
değişim-dönüşümün meydana gelebileceği,
hoşgörü ve sevginin girebileceği bir alan, bir boşluk yaratmaktır.
Dileğimiz size yararlı olabilmek...
Evreni (algılayamadıklarımız dahil) yöneten ve
farklı adlarla işaret edilen Yüce Gücün,
bu arzumuzu yerine getirmemiz için, önümüzü açık etmesini diliyoruz;
'Eğer bu duanın gerçekleşmesi, bizler ve tüm yaşam adına en iyisi olacaksa...'

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

Noktanın Sonsuzluğu -4-

Lütfi Filiz

Sayfa

Sayfa

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

Noktanın Sonsuzluğu

Tevhid Nedir ?

Tevhit; gerçek anlamıyla; kelime-i tevhidi, yani "Lâ ilâhe illallah muhammeden resûlullah" lafzını yaşayarak: "O her şeyi ihatası altına almıştır" <41-54>, yani "Allah'tan başka bir şey yoktur" demektir.

Ehl-i şeriat nazarında tevhit: "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed Allah'ın resûlüdür" demekle eş anlamlıdır. Bu konudaki telkinler de şeriat düzeninde yapılır ve kelime-i tevhidi tekrarlayanlara: "Sen Müslümansın" denir. Bu sözü tekrarlayan kimse hiç bir şeyden haberdar olmadığı için, tevhit ona erkân üzere namaz kıldırılarak anlatılmaya çalışılır. Peygamberimizin miracı da anlatılınca, eğitimi tamamlanmış sayılır. Ama, sonuçta, kimse bundan istifade edememiş olur.

Gerçek anlamda: "Lâ ilâhe illallah muhammeden resûlullah" demekse; ölüp, yeniden dirilmektir. İnsanın ölüp, dirilmesinde iki devran olduğunu biliyoruz. Bunlardan biri; vücudun toprak olup, toprakta neşrolduktan ve onun ihtiyaçlarını giderdikten sonra, tekrar haşr olarak insan haline gelmesidir ki, buna uzun devran diyoruz. Bu devran bizim büyük kan dolaşımımıza benzer ve kan, beden kâinatımızın tüm ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra yine kalbe, çıkış noktasına döner.

Kelime-i tevhit ise; küçük dolaşımımızdaki gibi, temizlenme amacı güder ve kısa

devrandaki ölüp, dirilmeyi anlatır. Yani, kendini bedenden ibaret sanıp, koca bir kâinat olduğunun bilincinde olmayan insanın, bu bilince ulaşarak, ölüyken tekrar diri hale gelmesini temin eder. İnsan, bu mertebeye ulaşınca, böyle olduğunu da idrak edecektir.

Onun için kuru kuruya kelime-i tevhidi tekrarlamak insanı kurtarmaz. Bunun, içinde yaşamak gerekir. Kelime-i tevhitteki Lâ ne demektir? İllâ nedir? Bunları bildirmek için Muhammeden resûlullah'a varmak ne demektir? Bu soruların cevabını bilmeden sözü tekrarlayıp durmak, günlerce "Ekmek ekmek" demekle karnın doymasını beklemeye benzer. İnsan ne zaman çalışır, çabalar, ekmek bulur ve yerse, karnı o zaman doyar. Bu çalışıp, çabalama da; ya bizzat ekmek yapmak veya hazır ekmeği satın alacak parayı kazanmak demektir.

Tevhidin esası; mertebeleri bilip, her mertebenin hakkını vermektir. Bu nedenle tasavvufta deliliğe yer yoktur. Çünkü, mertebeler bilinirse delilik diye bir şeyin ortaya çıkması mümkün değildir.

Şimdi size: "Şu ağacı getirin" desem, hangi ağacı istiyor diye düşünürsünüz. Ama, "Şu masayı getirin" desem, hemen getirirsiniz. Masa da ağaçtan yapılmıştır ve aslı ağaçtır, ama mertebesi ve mertebesiyle birlikte ismi de değişmiş, ağaçken masa olmuştur.

Aynı şekilde, kâinatta da Allah'tan gayrı bir şey yoktur, ama görülen bir şeye Allah denemez. Görülenin mertebesi değişmiş olduğu için, ona verilen isim de değişmiştir. Bu nedenle "Allah" değil, ancak: "Allah'tandır" denebilir. Tıpkı masa için: "Ağaçtandır" denebileceği gibi...

Tevhit: Toplamak, uzaktakini yakına getirmek demektir. Burada toplamak tabiriyle

kastedilen şey: Bir çok Allah var da onları bire indirmek değildir. Uzaktakini yakına getirmek tabiriyle kastedilen de kâinatı kendinde toplamaktır. Bunu yapabilmek için de duygu şarttır. Kur'an: "Rabbine ibadet et, ta ki, yakîne ulaşıncaya kadar" <15-99> demektedir. İnsanın kendinden daha yakını olur mu?

Kelime-i tevhidin esas önemli olan tarafı: "Muhammed Allah'ın resûlüdür" kısmıdır. Allah'ı bilen çoktur. O'nu tenzihte herkes bilir, ama bildiren Allah'ın resûlü olan Muhammed'tir. Allah'ın resûlü olan Muhammed'e varanlar, O'nun kendilerinde olduğunu öğrenir ve öğretirler.

Sadece Allah'ı bilip, "Muhammed Allah'ın resûlüdür"e erişememiş olanlar ise, Allah: "Biz ona şah damarından daha yakınız" <50-16> dediği halde, keyfiyeti kavrayamayıp, O'nu yine uzakta aramaya devam ederler. İnsanın O'nu kendinde bulabilmesi için mutlaka bir mürşit gerekir. Mürşidin şahdanesi de Hazret-i Peygamber ve Hazret-i Ali'dir. "Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır" Hadisi bunu anlatmaktadır. İlmin şehrine girmek isteyen mutlaka kapısından geçmek zorundadır.

Verilen tüm örnekler, tevhidin çok incelikleri olduğunu göstermektedir. O halde sadece kelime-i tevhidi tekrarlamakla: "Ben tevhide ulaştım" veya "Ehl-i tevhit oldum" demek mümkün değildir.

Kelime-i tevhidin esası; nefy ü ispat, yani Lâ ve İllâ, yahut menfi ve müspettir... İnsan bu ikisinin arasındadır. Allah, herkesin kalbinde vardır. Lâ'da hiç bir şey yoktur, Bu sebeple, Lâ olan beden bırakılıp, gidilecektir. Önemli olan gidişin ne yüzle gerçekleşeceğidir. Beynetteşbih vettenzih demek: Lâ ile İllâ arası demektir.

Negatiflik, yokluk âlemidir ve ayna olmak demektir. Çinlilerle Türklerin dekorasyon yapma hikâyesinde Türklerin duvarı ayna gibi parlatmaları yokluğu, yani hiçliği ifade eder. Hep ile hiç arasındaki perde insanın bedenidir. Bu perde açılıp, yokluk gerçekleşince, Hep'te ne varsa, aynen aynaya yansıyıverir ki, bu da dünyanın ahirete dönüşmesi demektir.

Ehl-i şeriat ruhen miraç merdiveninin ilk basamağında olduğu için, hakikati anlamakta zorlanırlar. Onlar: "Daima namazda olanlar" <70-23> âyetini günlük beş vakit namazı devamlı kılanlar olarak anlar ve günde beş kere namaz kılıp, selam verdiler mi, hemen dünya âlemine dönüp: "Alamadım, veremedim" diye çekişmeye başlarlar. Buna karşılık ehl-i tevhit, namazdan, yani Allah düşüncesinden bir an bile ayrılmaz.

Şeriat ehlinin ehl-i tevhidi anlayabilmesi için hiç olmazsa merdivenin yarısına, yani cem mertebesine kadar çıkması gerekir.

Tevhit, bir ilim, yahut bir nevi kuşdilidir. Onun için bu ilmi bilen, diğer ilimleri de bilir. Allah, ehl-i tevhide, her ilimden kendine lazım olacak kadarını verir. Bu veriş kulunun istidadı kadardır. İnsanın istidat çapı ne kadar küçük veya büyük olursa olsun, daire her zaman üç yüz altmış derecelik bir açıya sahip olduğu için, her türlü istidatta, kişi kendisi için gerekli bilgilere sahip olacaktır.

Allah, her mertebede hazır ve nazır olduğu için, bilenler, O'nu her mertebede bulabilirler.

Bizim ilmimiz, yani tevhit ilmi, tevil ilmidir. Tevil: Sondan, evveli görmek demektir.

Tevhit ilmi İslamiyeti, şeriatı ve hakikatiyle bir bütün olarak ele almıştır. Nasıl, beden

dendiğinde, dışı ve içiyle birlikte anılırsa, tevhit nazarında da İslamiyet böyledir. Şeriat ilmi bu bütünün sadece dış kısmını, hüvezzahirini, yani görünür kabuğunu ele almıştır. Bu kabuğun içinde bir de öz vardır, ama onu tam olarak görüp, bilemediği için kendi aklınca tanımlamaya giderek, hayali bir öz meydana getirir. Allah: "Allah her şeyi muhittir" <4-126> olup, "Ben kulunun hakkımdaki zannı gibiyim" dediği için, ehl-i şeriatın kendi aklınca yaptığı öz tarifi, onlara doğru gibi görünmektedir. Bu durum Mesnevi'de, körlerin fili tarif ediş hikâyesiyle anlatılmıştır. Kimi bacağını tutup: "Direk gibi", kimi hortumunu tutup: "Boru gibi", kimi de kulağını tutup: "Yelpaze gibi" diye tanımlar. Fil bu tanımların hiç birine uymadığı halde, bu tanımlamaları yapanların her biri kendi hissedişlerine göre doğru söylemiş olurlar. Çünkü, algılayabildikleri fil odur. Filin tamamını görebilmeleri için nasıl gözlerinin görmesi gerekiyor ise, insanın tevhidi kavrayıp, idrak edebilmesi için de "Basiret" adı verilen tevhit gözünün açılması gerekir ki, bu da ancak Allah'ın inayetiyle mümkündür. İnsanlar, ancak bundan sonra ilahi âlemi toplam olarak bir noktada müşahede ederler. O noktaya: "Nokta-yı kübra" dendiğini biliyoruz.

Zuhur âleminde görülen her şey birer noktadan ibarettir, Bu nokta-yı sugralar, o esas olan nokta-yı kübranın yansımasından ibarettir. Yani, vücut olan o nokta-yı kübra birdir. O nokta, İnsan-ı Kâmil noktasıdır, kâinatın özetidir ve Hazret-i Muhammed'tir. Diğerleri, O'nun gölgesi, vücud-u zıllîsi, aza ve kuvası, yahut ümmetidir. Tüm esmaları, hüvezzahiri ve hüvelbâtını ile cami olan Hazret-i Peygamber'dir. Zahir uleması, zuhur âleminde ve suret âleminde bir nizam ve intizam içinde kalması gereken bu öze (ki, ona Ledün denir) muhafızdır. Yani dış kabuk görevi yaptıkları için, onların görev alanına giren şeriatın da bir kabuk gibi sert ve katı kuralları vardır. "Şeriatın kestiği parmak acımaz" sözü bunun ifadesidir. Bu nedenle de şeriatın tenziri (korkutması) çoktur. Hazret-i Peygamber'in tebşir ve tenzir üzere geldiği Kur'an'da yazılıdır ve bu, O'nun hem içi, hem dışı camî olduğunu (Kapsadığını) gösterir.

Tenzirden korkanlar, ilahi âlemden nasibi olanlardır. İlahi âlemden nasibi olmayanlarda Allah korkusu yoktur. Bu noktada korku da ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan biri: Muhafetullah korkusu, diğeri de cehaletten kaynaklanan korkudur.

Cehaletten kaynaklanan korku; insanın, karanlıkta yürürken: "Acaba önümde bir şey mi var" diye düşünüp, ürkmesi veya korkmasına benzer. Çocuklar bile karanlıkta kalmak istemez, karanlıktan korkarlar. Karanlıkta ferahlık olmadığı için hepimiz karanlıktan sıkılırız.

Diğer korku, yani muhafetullah ise: bilenlerin korkusudur. Onlar edep dairesine girdikleri için: "Tabaka tabaka terkip edilmişlerdir" <84-19> âyeti gereğince sınıf sınıf, el elden üstündür tâ arşa kadar prensibine göre kademelendirilmişlerdir. Huzur-u İlâhi'de bulundukları için korkmaktadırlar. Bunu, bir dükkân sahibinin, müşterisine göre davranmasına benzetebiliriz. Şöyle ki; Dükkâna gelen sıradan bir müşteriye normal davranış gösterirken, aynı dükkâna bir vali geldiğinde dükkân sahibi nasıl kendine çeki düzen verme ihtiyacını duyarsa, bu da öyledir. Sıradan müşteriyle senli benli konuşabilir. Ama gelen vali ise, sözlerine ve hareketlerine dikkat etmek zorundadır. İşte, namaza durulduğunda yeni ve temiz elbiseler giyilmesinin, camiye giderken güzel kokular sürünülmesinin ve önünü ilikleyip, pürihtiram huzurda durulmasının nedeni budur. Nitekim, Cumhurbaşkanının karşısında nasıl el pençe divan durulduğunu görüyoruz. Hepsi insan olduğu halde, aradaki makam farkı diğer kişileri etkileyip, o en yüksek makamdaki insana saygılı olmaya zorlamaktadır. O Cumhurbaşkanı da kendi milletinin refah ve huzurunda saadet bulacaktır. Bu durum Allah için de geçerlidir. O da kendi meclisinde bulunanların (Peygamberlerin ruhları dahil) kendine ait keyfiyetleri güzel zevk edip, sohbet etmeleriyle iftihar eder. Tabiatıyla O'nun huzurunda olanlarda da haşyetullah olacak ve bunun derecesi de sohbetlerin derinliğiyle orantılı olarak artacaktır. Alt

mertebelerden konuşulurken senli benli olunurken, ilahi konulara girilip, derinleşilince bir sükûnet, bir huşû, bir huzur peyda olacaktır. O âlem birliğe işaret olduğundan dolayı böyle olur. "Kırkların birinden kan akınca diğerlerinden de akmaya başlarmış" denmesindeki hikmet, hepsinin O birlikte yek vücut olmalarıdır.

"Tevhid-i muhabbetle bini hep bir olunca

Bir özge sefa sürmededir cümle erenler"

beyitiyle anlatmak istediğim de budur.

Ayn kelimesi, göz ve ayna anlamlarına geldiği gibi, aynı kaynaktan menşe alan manasına da gelir. Bunun kesreti, bir aynanın parçalanmış haline benzer. Siz benimle aynı kaynaktan gelmiş olmasaydınız, birlikte olabilir miydik"

Ben size baktığımda dışınızı ayrı, içinizi ayrı görmediğim gibi, Allah'ı gördüğümde de zatını ayrı, sıfatını ayrı görmem. O'nu hangi âlemde olursa, o âlemde görürüm. Çünkü, sıfat zatsız, zat sıfatsız olmaz. Ehl-i şeriat burayı tam olarak anlayamadığı için: "İlhak-ı Hakk"tır" deyip, sıfatla zatı birbirinden ayırır ve Allah'ın, kulundaki görüntüsünü inkâr eder. Sonuçta, bir taraftan "Allah'tan başka mevcut yoktur" derken, diğer taraftan "İlhak" deyip, çelişkiye düşmüş, ve Lâmekân dediği Allah'ı götürüp, gökyüzünde bir yere oturtuvermiş olur.

Tevhidin en kestirme öğretisi tasavvufta yapılmış ve salik nazarında O'nun, mürşidi olduğu kabul edilmiştir. Böyle olunca da, Efendi ile mürit birbirine ayna olmuştur. Efendi

müridinin kötülüğünü istemeyeceğine göre, bu öğretiyle her şeyin bir noktada toplanması mümkün olmuştur ki, bu nokta Allah veya Rahman noktasıdır. İşte:

"Cümleyi bir noktada görmek dilersen şüphesiz

Kâmile hoşça nazar kıl gördüğün Rahman olur"

beyti ile anlatmak istediğim husus budur. Burada, Allah denince tüm varlık bahis konusu olduğu halde, Rahman deyince ortaya bir de Rahim çıkmaktadır. Bu durum aynen Allah'ın karşısında kul oluşu gibidir. Lakin, Allah Allah'tır, kul da kul... Biri diğeri olamaz, çünkü Allah mertebesinde, kendinden başka bir şey olmadığı için kulluk yok olmuştur. Burada Allah ve kuluyla tahmil olan mürşittir.

Peygamberimiz buraya işaretle: "Beni gören O'nu gördü" buyurmuşlardır. Peygamberimiz de, Allah gibi eşi olmayan bir kâmildir. Onun ilmi Allah'ın ilmidir ve O'nun ilim sıfatı olarak bugüne kadar gelmiş, ilelebet de gelmeye devam edecektir. Bu ilim, el'an kemakân olduğuna göre, her sohbet bir ilham-ı İlahidir. Her insan hurufattan bir harftir ve Kur'an-ı azimüşşan da daima nazil olmaktadır. Bu ilmin başının başı, sonunun da sonu olmadığı için: "Buraya ulûlebsar olanlar girer" denir. Bu durum tasavvufta: "Mevcutta vücut ayn-ı vücuttur" denerek anlatılmıştır. Bu ifadedeki ayndan gaye cism-i tabii değildir. Burada fikr-i azim vardır. Çünkü, Hakk ile eşya ayn-ı vahide olmak gerekir. "Aç oldum doyurmadın", "Taşı atan sen değilsin", "Hasta oldum ziyaretime gelmedin" gibi ifadeleri duyanlar: "Kişiye Allah deriz" diye korkarlar.

Burada problem, mertebe farklılıkları ve bunların bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Her insan kendi mertebesini bilir. Hiç bir şey olmayan bir kişi nasıl olup ta: "Ben Allah'ım"

diyebilir? Lakin, insanın mertebesi yükseldikçe kendinde Allah'ın tecellileri başlar. Allah, her şeyde tecellisini gösterdiği halde, bu tecellinin en yoğun olduğu varlık insandır. Tecelli anında insanın kendine ait hiçbir şeyi kalmamıştır. Bu arada insan mesttir, tüm ters ve kötü düşünceleri, sıkıntıları kaybolmuş, bunların yerini zevk ve neşe almıştır. Bu ani değişimi yapan kimdir" Başından böyle bir şey geçmiş olan kişi, "Bunu ben yaptım" diyebilir mi? O halde, ortada bir sahip vardır. Ancak, bu sahip, et ve kemikten ibaret bir ben varken değil, o ben ortadan kalktıktan, hissedilmez, farkına varılmaz olduktan sonra kendini gösterir. Bu sebeple herkesin mertebesine göre haddini bilmesi ve o mertebeden ümidini kesmemesi gerekir.

"Allah'ı Allah görür" demek, "Kendini kendi görür", ya da "Lâ aynasında İllâ görünür" demektir. Lâ aynasıysa Hazret-i Peygamber'dir. İşte kelime-i tevhidin gerçeği de, Müslümanlığın aslı da budur.

Tevhit mana alemindeki eşitlik ve birlik demektir. Manadaki eşitliği maddede yapmak mümkün değildir. Böyle olduğu da ispatlanmıştır. Rusya'daki kominist rejim tüm çabalara rağmen bir asır bile devam ettirememiş ve sonunda parçalanmıştır. Bunun sebebi, maddede nifak ve farklılıklar olması, yani maddede tevhit değil, tefrikanın hakim olmasıdır. Tevhit manada olur ve bu birliği ancak mana ehli maddede gerçekleştirebilir. Bu durumda, dışardan bakanlar tevhidin maddede gerçekleştiğini zannetseler bile, aslında ehl-i tevhit manada yaşamaktadır ve gerçekleştirdiği tevhit de, ahireti dünyada yaşamasından dolayı mümkün olmaktadır. Bunu daha değişik bir tabirle: "Cenneti dünyada yaşamak" diye anlatmak da mümkündür. Zira, bunu gerçekleştirenler, zat mertebesinde dünyayı terk edip, ahirette yaşamaya başlamışlardır. Böyle kimselere: "Hazret" diye hitap edilmesinin sebebi de bu, yani Allah'la birlikte yaşamaya başlamış oluşlarıdır. Bunlar, cem mertebesinde ahadiyeti kendilerinde bulmuşlardır.

Tevhit açısından dünya ve ahiret bizim iki taraflı aynamızdır. İnsan, aslında ne dünyalık, ne de ahiretliktir. Deniz feneri gibi, dönerek her iki tarafa ışık veren bir fenerdir. Bu sebeple, buradaki insan yaşamı bir berzah yaşamıdır ki, buna "Berzah-ı kübra" dendiğini anlatmıştık.

Tevhit, kafanın içindekini dışarı dökmektir. Dış, içe ayna olur. İnsanın bir kişiyi karşısında görüp, sevmesiyle, kafasının içinde görüp, sevmesi arasında ne fark vardır? Sevilen her iki halde de aynı kişi olduktan sonra, ha dışarda görülüp sevilmiş, ha kafanın içinde görülüp sevilmiş, ikisi arasında bir fark yoktur. Şeriat erbabı içe nüfuz edemediği, kabukta kaldığı için, bu eşitliğin benzerini tefrika âleminde sağlayabilmek amacıyla, zekât vs. gibi erkâna uyup, aslı taklide çalışmaktadır.

Hakikatte tüm mallar bir yerde toplanır. Bu durum, eski pederşahi ailelere benzer. Onlarda tüm aile bireyleri, evli dahi olsalar, babanın bulunduğu evde oturur, kazançlarını getirip, babalarına verir ve tasarrufu ona bırakırlardı. Ailenin tüm malı ve mülkü babanın üzerine yapılır, baba da kendisine teslim edilen parayı istediği şekilde harcar veya dağıtırdı.

Tevhidin kuralı da bunun gibidir. Her şeyin kendinde toplandığı noktaya, ehl-i tevhit: "Allah" demektedir. O’nun aynasına da: "Peygamber" denmiştir. Ondan sonra da merkez olarak sırasıyla; mürşitler, ana-babalar, çocuklar, hısımlar, akrabalar, komşular vs. gelmekte ve genişleme, tek noktadan başlayıp, dalga dalga etrafa yayılmaktadır. Sonuçta, yine dönüp, dolaşıp tek noktada, toplanacaktır. Onun için bu hususta sen, ben veya o, aynı kapıya çıkan sözlerdir. Bunu anlatabilmek için: "Sen hem kâinatın özetisin, hem de sonsuza kadar kâinatta dağılmışsın" dendiğinde: "Sonsuzluk nedir" sorusu ortaya çıkar. Sonsuzluk, taşın düştüğü noktadan havuzun duvarına kadar olan

mesafedir. O duvara kadar yayılan dalga, yine dönüp, taşın düştüğü noktada toplanacaktır. Havuz için geçerli olan bu kural deniz, hatta okyanus için de geçerlidir. Allah'ın ummanının kenarı mı var? Onun olup, olmadığını Allah bilir, ama bana göre onun da kendince koyduğu bir hududu olması gerekir. Bizim nazarımızda O'nun ummanının kenarı hududu yoktur, ama her şey O'nda mevcut olduğu için, o ummanın da kendine göre bir hududu olması gerekir ki, bunu O bilir, biz bilemeyiz. Miraçtaki: "Dur ya Muhammed" hitabı da, böyle bir hudut olduğuna işarettir. Bu hududa ulaşılması belki katriliyonlarca yıl süreceğinden Peygamber'ini yormak istememiş olabilir.

Allah bize, kendinde, kalbinde olan ve "Nokta-yı süveyda" denen ufacık bir yerden nazar kılmaktadır. Bu nokta, arş-ür rahmanın gözdesidir. "Rahman arş üzerine müstevi" <20-5> olduğu için, tüm zuhurat buradan çıkar. Kalp ile Şey arasında irtibat vardır ve bütün esrar-ı ilahi buradadır. Rahman'ın sırrı da Hazret-i Şah-ı Velâyet'e verilmiştir. Kâinat için Muhammediyet bedendir, kalptir, Rahman ise Ali'dir. Muhammed olmasaydı Ali olamazdı. Bunların ne demek olduğunu da evvelki bahislerde anlatmıştık.

Tevhit nokta-yı nazarından hiç bir insana dokunmak doğru değildir. Çünkü, her dokunulan, dokunanın kendisidir ve karşısındakine dokunan kendine dokunmuş olur. İnsan ne yaparsa kendine yapar, zira görünen kendi zatıdır ve kendinden başkası yoktur. Farklı görüntü bin bir esma içinde oynamaktan dolayıdır. Herkesin bunu böyle bilip, idrak etmesi ve davranışlarını bu esasa göre ayarlaması halinde, dünyada sevgiden, kardeşlikten başka bir şey kalmaz.

Mekânda O'nsuz hiç bir yer yoktur. Böyle olduğu içindir ki: "Tevhit bir noktadan ibarettir" denmiştir.

Tevhit ahlakın düzelmesi demektir. Nefsin razıye ve merziye mertebelerine gelmesi, her iki tarafın da rızasının oluşması demektir. Razıye ile merziyenin birleştiği noktaya: "Rıza", âşıkla, maşuğun birleştiği noktaya: "Aşk", fail ile mef'ulün birleştiği noktaya: "Fiil", amil ile mamulün birleştiği noktaya da: "Amel" adı verilir.

Tevhit tatlı derttir. Aslı bilinmese bile, insanlara zevk verir. Mesela: Camide toplanıp, iç yüzünü bilmedikleri halde, birlikte namaz kılan insanlar da bu yaptıklarından zevk alıp, ferahlık duyarlar. Bu zevk ve ferahlık, o cemiyete dahil olan her ferdin müşterek duygusudur. Eğer kişi, yaptıklarıyla iktifa etmez, daha fazlasını öğrenmek için işin aslını araştırmaya başlarsa, içi temiz olduğu takdirde, Allah'ın yardımıyla, sonunda doğru yolu bulur.

Tevhid Nasıl Anlatılır ?

Tefekkür; edinilen fikir ve bilgilerin bir noktada toplanması demektir. Bir noktada toplanmış olanı da dağıtmak gerekir. Dağıtılınca dal budak salacaktır ki, meyveler ortaya çıksın. Meyveler, gövdede değil, gövdeden uzakta, dallarda, hatta dalların da daha ziyade uç kısımlarında meydana gelir. Bu meyve tabiriyle kast edilenin insan olduğunu herhalde söylemeye gerek yoktur. Bunların hepsini bir noktada toplamak mümkündür ve o noktaya: "Kutbiyet noktası" denir. Aslında hepsi, butûnda o noktadadır. O nokta, öz olduğu için zuhurda görünmez. Tıpkı bir cevizde, mevcut olduğu halde, ceviz ağacının görünmeyişi gibi... Ceviz dikilir, ağaç olur ve yeniden ceviz verirse, her safhadan geçip, seyr-i sülûkünü tamamlamış olur. İnsan da aynen böyledir. İnsandaki, bu ağaç misali toplanıp, dağılmaya: "Haşir-neşir" diyoruz. Cümleyi bir noktada toplamak demek: bir ağacı her şeyiyle bir cevizde, ya da çekirdekte toplamak demektir ki, bu kural kâinata

uygulandığında kâinatın insan-ı kâmilde toplanması, insan-ı kâmilin de bir hücrede toplanması demek olur.

Tasavvufta cevizin örnek alınması yapısından dolayıdır. Bir taraftan kabukları ve içi; şeriat, tarikat, hakikat ve marifeti anlatmaya, diğer taraftan da içinin karşı karşıya gelmiş iki beyin gibi bir yapıya sahip olması; mürşit ve mürit, yahut karı ve koca ilişkisine örnek gösterilmeye uygundur. Karşı karşıya duran bu iki beyin, sanki birbirine endüksiyon yapar gibidir.

Tevhidi anlatabilmek için çeşitli masallar söylenmiştir. Ehl-i şeriatın kıyamet konusundaki Deccal, Mehdi, Ak Minare, rüzgâr, yağmur hikâyeleri de hep böyle rumuzlu anlatımlardır. Keza, Hızır, Ab-ı hayat meseleleri de böyledir ve rumuzları çözülmeksizin, masal olarak anlatıldığında ortaya pek çok çelişki çıkar. Örneğin: Hızır ab-ı hayattan içtiği için ölmeyecek, ama kıyamet kopunca Allah’tan başka bir şey kalmayacak denmesindeki çelişki gibi... Eğer, Allah’tan başka bir şey kalmayacaksa; Hızır, Allah mıdır, yoksa ikinci bir Allah olarak mı kalacaktır"..

Anlatılan hikâyelerdeki rumuzlar çözülmezse, bir şey anlatmak isterken insanları evhama ve şüpheye sevk etmek mümkündür. Fakat, çözüldüğünde çelişki olmadığı görülür.

Ehl-i tarikin bir kısmı da işi hikâyelerle anlatmaya çalışmış ve böylece insanların kafalarına bir sürü hikâye ve masallar yerleştirmişlerdir. Halbuki, "Şu tarihte şu olmuş, bu tarihte bu gelmiş" deneceğine, "Dem bu demdir" denerek, insana her şeyin kendinde olduğu anlatılıp, kendinde toplaması söylense, sonuca çok daha kolay ulaşılır. Çünkü, masdarda her şey vardır. Ali’si, de, Muaviye’si de, Hasan’ı da, Hüseyin’i de, Peygamber’i de, Allah’ı da hepsi o masdardadır. İnsan bunları topladıktan sonra, oradan sıfât-ı asliyelerle, sıfât-ı

selbiyeleri ayırıp, kendine lazım olanlarını seçebilir ve benimseyebilir. Geri kalanların da kemalâtı bildirmek için gerekli olduğunu anlayıp, "Neden niçin" diye sormaz hale gelir ve atmaya kalkmaktan vazgeçer. Böylece, tevhitte, ona dahil olmayan bir şey olmadığı gibi, atılacak bir şey de olmadığını anlamış olur. Samedaniyet-i ilahi; her şeyin tevhide dahil olduğunu, "Kaçacak yar yok mu" <75-10> âyeti de; atılacak bir şey olmadığını anlatmaktadır. Yani, şeytan dahil her şey tevhidin içindedir ve kendinden kendine cereyan etmektedir. İşte tevhitten amaç da bu, yani çirkinleri güzelleştirebilmektir. Bunun için de güzeliyle, çirkiniyle her şeyi sahibine vermek, yani mahviyet âlemine girmek gerekir. Ondan sonra kişi tam anlamıyla kul olarak, kabahatten kurtulup, "İşte mukarrep olanlar onlardır" <56-11> grubuna dahil olur.

"Bu zevke eren canlar

Senden sana amanlar"

denerek anlatılmak istenen budur.

İlahi âlemde ene, ente ve hüve vardır, ama halk bunu bilmediği için gerek şiir, gerekse nesirde hüve hitabını kullanmak gerekir. Çünkü, ene kullanılırsa, insanın, her an Mansur'un durumuna düşmesi mukadderdir. Ente kullanıldığında ise, insana tapılmakta olduğu zannı uyandırılmış olur. Onun için hüveyi kullanmak lazımdır. Hazret-i şah-ı velâyet'in bazı sır noktaları açıklamayışının sebebi budur. Bu hususta, halk arasında; "Dayanamayıp, kuyuya söylemiş, ama oradan bir kamış çıkmış, o kamış sırrı açıklamış" diye bir masal bile anlatılmaktadır. Bunun esası: "Söylersen sırrı dostuna, dostunun dostu vardır, o da söyler dostuna" cümlesiyle özetlenmiştir. Bu sebeple bazı şeyleri ifşa etmemek gerekir.

İslamiyette fariğ olmak esastır. Dünyadan fariğ olmak: "Benim" diye nitelendirilen dünyadan vazgeçip, onu esas sahibi olan Allah'a teslim etmek demektir. Dünya, Allah'ındır ve O'nun hüvezzahiridir. Allah'ın hüvezzahir'i görünür âlem, hüvelbâtını ise görünmeyen âlem, yani ahiret âlemidir. Hüvelevvel ve hüvelahiriyse, esas alınan yere göre değişir. Zahir esas alınırsa; zahir evvel, bâtın, yani ahiret, ahir olur. Ahiret esas alınırsa da tersi olur. Nasıl düşünülürse düşünülsün evveli, ahiri, zahiri ve bâtını, tümüyle birdir. Bu birliğin örneğini de insan kendinde bulabilir. İnsanın zahiri bedeni, bâtını ise ruhudur. Ruh, Allah'ın nefhası olduğu için insanın yaşamı: "Limaallah", yani Allah'la beraberdir. Bunun böyle olduğunu Allah: "Biz ona şah damarından daha yakınız" <50-16> diyerek bildirmektedir.

Biz, tevhitte manevi esaslar üzerinde dururuz. Allah'ın hüvezzahir esması da vardır ve bu Fân ismiyle anılmaktadır. "Her şey fenâ bulacaktır" <55-26> âyetiyle kastedilen bu dünyadır. Böyle deyişinin nedeni de "Ben batan şeyleri sevmem" <6-76> ifadesinde gizlidir.

Burada tevhidi ve mertebeleri, ahadiyete varıncaya kadar, sözle anlatıyoruz. Ama, bu anlatılanları yaşamadan idrak etmek mümkün değildir. Bunu sözle anlamaya çalışmak: "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed Alah'ın resûlüdür" diyenin Müslüman olmasına benzer. Böylelerine ancak: "Dil Müslümanı" denebilir. Gerçek anlamda Müslüman olup, selamete çıkmaksa; (ki bizim eğitimimizin amacı budur) kelime-i tevhidi yaşamakla mümkündür.

Benim tevhit anlayışım: Allah'ın her yarattığını (ki, buna şeytan da dahildir) sevmeyi gerektirir. Lakin, sevdiklerimden bazılarının (örneğin şeytanın) yanına pek yanaşmam. Aksine davranış, tıpkı sıcağı seven bir kimsenin sobayı kucaklamasına benzer. Her şey

sevilmelidir, ama yerli yerince... Böyle yapınca senden bahtiyar kimse olmaz.

Onun için, ben tevhidi hayal olarak değil, her şeyi kendinizde toplayarak, gerçeğiyle size öğretmeye çalışıyorum. Bu yaptığımın tasavvufi karşılığı: "Tafsili icmalde göstermek" tir.

Tafsil âlemi, yani ilah ve ilahe (erkek ve dişi tanrılar) tamamen hayaldir. Kelime-i tevhitteki Lâ enfüsîdir. O halde, enfüs ile ilahe olan âfak kalkacak, geriye İllâ Allah kalacaktır.

Allah, aklımız gibi gayb âlemine aittir ve aynasız görülmez. Tıpkı ayna olmazsa insanın kendini görememesi gibi...

İnsanın: "Varım" demesi, içindeki o gerçek Var'ın ona varlık katmasından dolayıdır. Gerçekte var olan biz değiliz, bizdeki var olan O'dur. O, herkeste birer parçası bulunan, paramparça olmuş bir varlık değil, tek ve bütün bir varlıktır. Bizde var olan, o Var'dan kaynaklanan bir ışın hüzmesinden başka bir şey değildir. Bu hüzme, tıpkı güneşin eve girmesi gibi, bizim istidat penceremizin açıklığı ve büyüklüğü oranında azalıp, çoğalarak kendi varlığını bizde ilim olarak gösterir. O'nu böyle bilenler için: "Allah'ı yakında arayın" denmiştir. O'nu, uzakta arayanların bulması mümkün değildir.

Kişi, Lâ'yı tam anlamıyla gerçekleştirebilirse, İllâ mutlak surette onda tecelli eder ve bilmediklerini bildirir, duymadıklarını duyurur ve onu güzelliklere gark eder. Çünkü, O, hüsn-ü mutlaktır.

Allah, sadece bir yerde, Hazret-i Peygamber'de hüsn-ü mukayyet olmuştur. Peygamberimizin: "Beni gören Hakkı görür" deyişi bunu ifade eder. Kendisinin: "Kıvırcık

saçlı genç bir erkek" deyişi Rahim esmasını kayıtlamıştır. Rahim'de kayıtlanmak demek: Mufassal, mücmel oldu, yani tafsil âlemi icmalde toplandı demektir ki, bu da tüm güzelliklerin ve irfaniyetin Hazret-i Peygamber'de toplanması anlamındadır. Böyle olduğu için Rahimiyet kayıtlıdır ve kim Peygamber'e inanıp, O'ndan gayrıyı gözünden silerse, ilm-i Ledün'e içten o kavuşur. Çünkü, Peygamber'e itaat Allah'a itaattir. Bunu gerçekleştirebilenler, gayb âleminde Allah'a, şühud âleminde de Hazret-i Peygamber'e bağlanmış olurlar. Nadiren üveysiler olsa bile, Allah'ın bu konuda koyduğu erkân; el tutup, sohbet dinleyerek, ashab halinde gelişmek şeklindedir. Bu da nasip meselesidir. Ebû Cehil de Hazret-i Peygamber'in yanına gidip, gelirdi, ama sonuçta Ömer ibn-ül Hikem (Hikmet babası Ömer) iken Ebu Cehil oldu.

Tevhidi, müzikteki notaları misal göstererek anlatmak ta mümkündür. Şöyle ki: Müzikteki her notanın değeri bir birliktir. Bu birlik nota ikiye ayrıldığında, yani aynı süre içinde iki kere çalındığında, iki tane ikilik nota meydana gelmiş olur. Bu iki tane ikiliğin toplam süresi yine bir birliğinkine eşittir. Birlik notanın süresi elin dört kere kaldırılıp, indirilmesinde, yani dörtte, ikilik notasın süresi ise ikide biter. Bu ikiliklerin tekrar ikiye bölünmesiyle dörtlük notalar oluşur ve bunların dördünün süresi yine bir birliğinkine eşittir. Dörtlüklerin ikiye bölünmesiyle sekizlik, sekizliklerin ikiye bölünmesiyle on altılık, on altılıkların ikiye bölünmesiyle otuz ikilik notalar meydana gelir. Bunların ikiye bölünmesiyle de altmış dörtlük notalar meydana gelir.

Tevhit, bu birlik nota gibidir. Diğerlerinin tümü o birlikten çıkmıştır. Bu bir, adetten sayılmaz, çünkü her yerde vardır. O birin çoğalıp, sonsuza kadar uzanmasına rakam denir. Esas olan rakamları değil, o biri bilebilmektir. O Bir, her şeyi istediği gibi yapar.

Tevhitte her şey yerli yerince olur. Tıpkı birlik notayı oluşturacak diğer notaların kiminin

dörtlük, kiminin on altılık, kiminin otuz ikilik oluşu gibi, her şeyin bir değeri, bir zamanı vardır. Örneğin: Bir soğan, zamanı gelince, dikilse de, dikilmese de cücüklenir. Hiç bir insanda zamanı gelmeden şehvet duyguları uyanmaz. Her insanın kendine has bir yapısı vardır. Kimi yaratılıştan hareketli, kimi ataletlidir. Birisi Kâbe'yi on dakikada tavaf edip, devrini bitirirken, bir başkası uzaktan dolaşıp, aynı tavafı saatler sonra tamamlar. Sonuçta ikisi de tavaf etmiştir, ama tavaf süreleri farklı olmuştur. Bu süreyi uzatıp, kısaltmak insanın elinde değildir. Nasıl, geceyi bir saate indirmek bizim elimizde değilse, bu da öyledir. Sekiz yaşında bir çocuk evlendirilir mi" Tabii evlendirilmez... Kimi çocuk on iki yaşında buluğa ererken, kimisi on sekiz yaşında erer. Kendine gelmeyen bir çocuğa şehvetin ne olduğunu anlatmak nasıl mümkün değilse, zamanı gelmeyen bir saliğin de vuslatı idrak etmesi mümkün değildir. Zamanı geldiğindeyse, zaten anlatmaya gerek kalmayacak, o kimse tadacağı zevki tatmış olacaktır.

Bir ağaç, meyve vereceğini çiçek açarak haber verir. Pek iyi, insan olarak bizim çiçeğimiz nedir? Bizim çiçeğimiz aşk-ı ilahidir. Kendini kendinde bulmak bundan sonra gelir ve kendi enfüsündeki tahayyülatın âfaka yansımasıyla belli olur. İşte, erenlerdeki keyfiyet budur. Yoksa, insan denen bu yaratık bir hiçten ibarettir. Koca kâinatta bir insanın görülmesi mümkün olabilir mi? Koskoca adalar bile haritada nokta kadar görünürken, insanların teker teker görünmesi beklenebilir mi? Hayır, lakin bunu bildiğimiz halde, biz kendimize varlık vehmediyoruz. Haritada adacıklar değil, denizler görülebildiğine göre, biz de o denizlere dahil olursak, deniz olarak görünür hale gelebiliriz.

Her insan, denizden alınmış bir bardak su gibidir. Denizin terkibinde ne varsa, bardaktaki suda da aynısı vardır, ama o bir bardak su deniz değildir. Yere dökülüverse uçup, kaybolur. O halde yapılması gereken şey; o suyu veya düşünceyi aslına, yani denize geri vermektir. Bundan sonra deniz bildiğini yapacaktır.

Bu anlatılanlar gerçekleşirken insanda bir yansıma olur ki, bunun zıttı kâinattır. İşte, "Ermek" denen şey budur. Peygamber'e peygamber dedirten: "Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik" <21-107> bahsidir. Eğer "Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" hükmü olmasaydı, Peygamber'in, Abdullah'ın Amine'den doğan çocuğu olmaktan öte bir özelliği olur muydu?

İşte, benim: "Bir işaret rahmetinden beklerim" derken kast ettiğim budur. Yoklukla, varlığı bir tutmak da budur. Bu nasıl olur? O, "İşiten, gören" olduğu <17-1> ve "Sizden duyar, sizden söyler, sizden görürüm" dediği için olur. Keza: "Gaybı ve görünürdekini bilir" <59-22> ipin bir ucu bizde bir ucu O'nda, yani bir ucu görünürde, bir ucu gaybta demektir. Aslında ipin kendisi de O'dur. İp koparsa su kuyunun içinde kalır, çıkarılamaz. İnsan, fırsat varken ipe sarılmalı ve çıkarabileceği kadar suyu çıkarıp, almalıdır. Gün gelip, ben gittiğimde, bu ip kopmuş olacaktır. Bu kopukluğu engellemenin yolu; ipi içeri alıp, kuyudan su çıkarır hale gelmektir.

"İkide bir bilindi

Birde iki silindi"

diye özetlenen gerçeği kavrayanlar için problem bitmiş, tevhidin esası anlaşılmış demektir. Burada: "İki" dediğimiz falakateyndir. Ortadan bir çıkınca, bu iki silinip, gidecektir.

Satranç, tevhidi en güzel anlatan oyundur. Bunda, vezir akl-ı küllün temsilcisidir. Şah; Peygamber veya mürşittir. Akl-ı küll, bunun etrafında tavaf edip durur. Kale; Koruyucu zırh veya melekler, Fil; anasır-ı erbaa, Piyonlarsa; insanlardır. Oyun, bunlar arasındaki

ilişkilere işarettir. Piyonun şah dışında her şey olabilmesi, bilinçli hareket etmesine bağlıdır. Zaten, her insan, bu âlemde kendine verilen at, fil, piyon vs. rolünü oynamakta değil midir?..

Allah, biri ikilikte bildirdiği için plan böyle yapılmıştır. İki kişi karşı karşıya gelmezse nasıl sohbet edilir ve sevgi nasıl meydana çıkabilir? Hüvelbâtın gönülde, Allah'la kul arasında cereyan eden keyfiyettir. Ama, hüvezzahire çıkıldığında, mutlaka ikilik şarttır.

Amacı ve İnsana Faydaları

Tevhidin amacı insan olmaktır, Allah olmak değil... Allah, Allah'lığını kimseye vermez. Kur'an'da: "Allah gafûrdur" <3-31>, "Allah galiptir" <12-21> diye yazmaktadır.

Allah, kesafeti de, letafeti de kapsadığı halde, kendinde kesafetten eser yoktur. Onun için, yüksek düşünce sahibi olan bir insanın başkasının bedeniyle uğraşması mümkün değildir. Bu yüzden ehl-i tevhit olanlar başkalarıyla uğraşmaz, sadece kendilerine bakarlar. Kişi ancak bu zevke vardığı zaman ehl-i tevhit olmuş demektir ki, bunu Allah hepimize nasip etsin!..

Çok kimse olaya dıştan baktığı için tevhidi, insana insanüstü güçler verip, onu her dakika mucizeler gösteren, uçan, gaipten haber veren bir kişi haline getirme yöntemi olarak görür. Halbuki tevhidin amacı; Allah'a yönelip, neşe-i ulâyı bulmaktır. İnsan, dünyaya masum olarak geldiği halde, buluğ çağından itibaren bu masumiyetini kaybeder. Tevhide girdiğindeyse; insan noktasında cinsiyet ayırımı birleşip, kaybolduğu için, yine masumiyet kazanır. Çünkü, insan noktasında kadın, erkek yok, sadece insan vardır. Bu insanın

kalbinde de sadece Allah vardır. Bu nedenle onun kalbi Kâbe halini almıştır. Nasıl Kâbe'de kadın, erkek ayırımı yapılmaksızın herkes aynı kıyafeti giyiyorsa, ehl-i tevhidin kalbinde de cinsiyet ayırımına yer yoktur. Böylelerinin kalbi Kâbe halini aldığı için, her türlü ayırım ortadan kalkmış ve orası herkesin aynı kıyafetle etrafını tavaf ettiği bir odak haline gelmiştir. İşte, bu duruma gelmiş olanlara: "Ehl-i tevhit" denir.

İşin içine kadın, erkek konusu girdiğinde de, Allah'ın emrine uygun hareket edilirse mesele yoktur. Aksine davranan, cennetten kovulduğunu bilmek zorundadır. Âdem'le Havva, kendi aralarında: "Cennetteyiz" deseler bile, kesret bu durumu kabul etmediği için cennetten kovulmuş olurlar. Onun için burası ayak kaydıracak yerdir. Ben gerçek şeriat ehlini, böyle ters bir yola sapmış tevhit ehline tercih ederim. Çünkü, birincilerin tek gözü kör olduğu halde, yoldan çıkan ikincilerin iki gözleri de körleşmiş, hatta daha da berbat bir hale düşmüşlerdir diye düşünürüm.

Dış güzellik, ne yapılırsa yapılsın, gidicidir. Kaybolmayan, insanın iç güzelliğidir. Tevhitte çalışmanın amacı da içi güzelleştirebilmektir. İç güzelleşince, bu güzellik dışa da vuracaktır. İç ve dışın birbirine yansıyacağını bildiğimiz için ben size sıhhatinize iyi bakın diyorum. Çünkü, bedenin sağlıklı olması, insanı iç sağlığına da yansır. Kendinize iyi bakın derken, boyuna yiyip, bedenlerinizi geliştirin demiyorum tabii...

Tevhitten amaç neşe-i ulâyı bulmaktır. Neşe-i ulâ, A'yan-ı Sabite'deki saf ve katışıksız neşeye ulaşmak demektir. Bunun için esmamızın, o âlemdeki halini bulması gerekir. Tüm esmalar O'nun olduğu ve O'nda çirkinlikten eser bulunmadığı için, esmamızı takiben o kökene varabilirsek, neşe-i ulâya da kavuşmuş oluruz. O neşe, bu tozlu, topraklı âlemde kalınmış olduğu için, kire, pasa bulaşmıştır. Tevhide ulaşılıp, bu kirlerden, paslardan kurtulunduğunda zevke ulaşılacaktır. Bu zevk bulunabildiğinde içkide zevk aramaya gerek

kalmaz. Bu zevke ermeyenler, zevki içkide arar, ama içkide buldukları zevk gerçek zevk olmaktan uzaktır.

Olaya daha değişik bir açıdan bakıldığında tevhitten gayenin; şahsiyete ait keyfiyetlerden kurtulup, kâinatın tümünü kapsayan bir âleme dahil olmak, ya da özet olarak, Allah'a kavuşmak olduğunu söylemek mümkündür. Bunun için kişi aradan çıkacak ve onun kafasına gelen kâinatta işlenecektir. İşte Allah'a yakın olmak budur. Ben bir şiirimde: "Devreder bihad avalim zat-ı pakinde onun" mısraıyla bunu anlatmaya çalışmıştım.

Bunları gerçekleştirebilmek için, fark ü temyiz âlemine girip, nura gelmek lazımdır. Zira, asıl olan nurdur. Onun için tevhitte önemli olan; Kalp temizliği, saflık ve her şeyi düzenli, intizamlı yapmaktır. Bunların sonucu zevktir.

Zevkler de cismani veya manevi olabilir. Cismani zevkler bir an için insana tatlı gelse bile, mecazi olduğu için kısa sürelidir ve uzaması bıkkınlık yaratıp, insanı bir süre sonra ondan zevk almaz hale getirir. Manevi zevklerse, insanda daima açlık yaratan ve ona: "Doymadım, daha yok mu" dedirten gerçek zevklerdir. İnsanın, acıkıp, yemek yediği zaman doymasının, ama manevi sofra olan sohbete doymamasının nedeni budur.

Tevhit, insana, evvelce anlattığımız ben, sen ve o'nun birliğini idrak ettirir. Bu idrak uyandığı zaman kim kiminle kavga edip, kim kimin hakkında kötü bir şey söyleyebilir? Bunların idrakine varmak içinse içinde yaşamak gerekir. İçinde yaşamak için insan önce nokta olan kendi içine bakıp, kendini her şeyden (Kendi elinden, kendi dilinden) muhafaza edecek ve ancak ondan sonra Allah'ın gösterdiği doğru yolda yürümeye başlayacaktır. Onun için: "Tevhidin bir amacı da iyi huy sahibi olmaktır" denir. Bunu gerçekleştirebilmek için de insanın hactaki gibi tüm eski huylarından (Elbiselerinden)

soyunup, yeni huylarla huylanması (ehramını giymesi) gerekir. Çünkü, bu âlemde Rahman ve şeytan birbiriyle yarışır gibidir. İkisi de: "Ben doğru yoldayım" diyen birer yol gösterici gibidir. Bu yolun doğru olanında yürünürken bile, ilerledikçe insanı şaşırtan, aklını karıştıran kavşaklar bulunduğunu unutmamak gerekir. Allah, insanlara, doğru yolu bulducucu olarak yürek vermiştir. Bu yetenek, çocuklarda dahi, yaratılıştan itibaren mevcuttur. Bir çocuk annesinin memesini emer, ama burnunu emmeye kalkmaz. Onun için her insan, mutlaka davranışının doğru mu, yoksa yanlış mı; kazancının helal mi, haram mı; yaptığı işin iyi mi, kötü mü olduğunu bilir. Hele bazı mesleklerde kişinin yaptığı iş de bunu ispat eder. Örneğin saatçilikte... Öylesine tamir edilen saat çalışmaz, çalışır durumda bile olsa, yanlış gösterdiği için geri getirilir ve bu şekilde tamir edenin hatası yüzüne vurulur. İnsanı, iyi yapmaya zorlar.

Bu akrep ve yelkovandan birini sevgi, diğerini doğruluk, ya da birini Hakk, diğerini halk olarak algılamak mümkündür. Bunlar daima birbirinin etrafında dönmektedir. Zaten kâinat denen de budur. İçiyle, dışıyla insandır. İnsandan başkası yoktur. Kâinat insanın, insansa Allah'ın aynasıdır.

Saatler de tıpkı insanlar gibidir. Onların da insanlardaki mide, barsak, kalp gibi organları vardır. Örneğin: Zemberek saatin kuvvet kaynağıdır. Zembereği kırılmış bir saatin çalışması mümkün değildir. Bundan aldığı güç ile kalp gibi tik tak diyerek atan organları vardır. Güç gelmezse saat çalışmaz. Çalışmak için adeta "Allah'tan başka kuvvet ve kudret sahibi yoktur" duasına ihtiyaç duyar.

Saatçilerin pirinin Hazret-i Yusuf olduğu söylenmektedir. Böyle olduğu da Yusuf kelimesinin ebced değerinin yüz elli altı olması, ve bu değerin saatin günde yüz elli altı kere çan çalışına eşit olmasıyla ispatlanmaya çalışılmaktadır.

Tevhide ulaşmanın yolu tasavvuftan geçer. Tasavvufun tek gayesi de, insan olmaktır. Ancak, bu gerçeği sadece sözle söylemek, çok kimse için bir şey ifade etmemekte, hatta pek çoğunun yoldan çıkmasına, kaçmasına neden olmaktadır. Bu yüzden asırlardır, bu gerçeği öğretmek için taliplere yük üstüne yük vurulmuş ve fertler bu yüklere tahammül göstermişlerdir.

Tevhide ermiş bir kişi, Zat'ı için herkese canını verir, zira O'dan başka bir varlık tanımaz, ama sıfata gelince işin değiştiğini ilerde anlatacağız.

Tasavvufi eğitim sonucu insan kendini karşısındaki mürşidinde, mürşit de kendini karşısındaki müridinde görünce, her ikisi de benlikten kurtulmuş, yani birbirinde fani olmuş olur ki, bu durumdan da gerçek Ben olan Allah hoşnut olur. İşte tevhidin amacı bunu gerçekleştirebilmektir. Gören birdir, görünen çoktur. İnsanı şaşırtan da o Bir'in çok görünmesidir.

Her şey insanda toplandığı için, insanı sevene herkes dosttur. İnsanda, kendisine: "Ben seni seviyorum" diyen birine karşı sevgi uyanmaz mı" İşte tevhit eğitiminin gayesi bu, yani cümleyi bir noktada toplayıp sevmektir.

Tevhidin öğrenilmesi, en büyük günah olan şirkten kurtulmayı sağlar. Bu iş: "Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed O'nun habercisidir" demekle gerçekleştirilir, ama tabii bunu lafla söylemekle değil...

Bir insanın O'nu kalbinde bulabilmesi için konsantre olması lazımdır. Bu konsantrasyon da devamlı olarak Allah demekle sağlanır. Zikirle konsantre olunduktan sonra, hüküm kişiden kalkar ve Yaratan'a geçer. Zaten O'nu da başka türlü bilmek imkânsızdır. Bu hususta

evvelce elektriği misal vermiş ve onun gözle görülüp elle tutulamadığını, fotoğrafının çekilemediğini, ancak iki telinin tutulması halinde insanı çarpıp mevcudiyetini ispat ettiğini anlatmıştık. Ayrıca, Allah'ın, elektriğin celali türüne benzediğini ve insanı çarptığını, bunun bir de mıknatısiyet denen cemali türü bulunduğunu, bunun da Hazret-i Muhammed'te tecelli ettiğini, bunların kâinattaki örneklerinin de güneş ile ayda görüldüğünü ilave etmiştik. Bunları bize öğreten tevhit ilmidir. Bu ilim insana tabir etmesini öğretir. Dünyada gördüklerimiz hep rüyadan ibarettir. Herkes bu rüya âlemine birer esma tahtında gelmiştir. Bu rüyayı tabir etmek gerekir. Bunun için de şu soruların cevabının araştırılması lazımdır. Ne için geldik? Ne yapacağız? Bu duygular nedir? Toplanmaktan maksat nedir? Dünya nedir? Ahiret nedir?

Bu soruların cevabını insana öğreten tevhit ilmi, öğrenenlerin paçalarını kurtarmasını sağlar. İnsan kendini kurtardı mı evini, evini kurtardığında mahallesini, mahallesini kurtardığında da beldeyi kurtarma yolunu açmış olur. Fakat, bugün görüyoruz ki, kendini kurtaramamış olanlar ortaya çıkıp, kâinatı kurtarmaktan bahsetmektedir. Bu hatadır. Çünkü, sonunda hepsi dönüp, dolaşıp aynı noktaya gelecektir. Bu durum bir kuyuya taş atmaya benzer. Taşın oluşturduğu dalgalar, taşın düştüğü noktadan başlar. Kâmiller de gayb âleminden dünya âlemine atılmış birer taş gibidir. Kâmillerin bu âlemde oluşturdukları dalgalara tecelli dalgaları denir. Bu dalgalar, gide gide istidat duvarına ulaşır ve geri dönüp, başladıkları noktada sonlanırlar. Böylece kendilerinden çıkan her söz döner, dolaşır ve yine kendilerine gelir. Sonuçta ektiklerini biçmiş olurlar. Böylece başlangıç ve son birleşmiş olur. Bu da bir daire çizmeye benzer. Dairenin çemberi bir noktadan çizilmeye başlanır ve çember tamamlandığında, yine o başlangıç noktasına gelinmiş olur ki, bu durumda başlangıç ve bitiş noktası aynı noktadır.

Tevhit ilmi diğer ilimlere benzemediği için bunu zahir ulemasının bilmesi mümkün değildir.

Bildiğini söyleyenlerin çoğu surette kalmıştır. Tevhit için gerekli olan suretsizliktir. Çünkü, O'nun ne sureti vardır, ne de tutulacak bir yeri... O suretsiz olan, suretini tüm kâinata yaymış olduğu halde, aranan suretsizliktir. İnsan, içindeki zevki görebilir mi? Ama, O isterse, suretini insana rüyasında gösterir.

Bir saliğin tevhit ilminden istifadesi, onun kendini yok edebilme oranıyla bağlantılıdır. Bu iş tıpkı bir testiden ne kadar su boşalırsa, içine o kadar hava girmesine benzer. Burada suyun boşalması Lâ'dır ve bunun kapasitesi bellidir, ama dolma noktası olan İllâ'da hudut yok, sonsuzluk vardır. İnsan için sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki: "Ne kadar mahviyet varsa, o kadar da beka vardır"

Gönül evine girmekten maksat, birlikten veya çokluktan kuvvet doğmasıdır. Bir parmağın kuvveti ile, beş parmağın kuvveti aynı değildir. Hatta kuvveti arttığı için ismi bile değişir ve yumruk olur. Ancak, parmaklardaki bu birleşme içe doğru olur ve bu da gerçek birleşmenin iç âlemde olduğuna işarettir. İç âlemdeki bu birleşme: "Bana dua edin size icabet edeyim" <40-60> hükmü gereğince, kalpten kalbe Allah'a kadar ulaşır. İşte, cemaatle namaz kılmanın sevabı da buradan kaynaklanmaktadır. Cemaatte öyle kimseler bulunabilir ki, onların değeri binlere bedel olabilir. Tıpkı zuhur âleminde evvelce anlattığımız, komutan ve Reisicumhur gibi...

Özellikleri

"Beni sende seni canda buldum yar" demek, benlikten kurtulup, varlığı O'na verdim, kendimi sende, seni de canımda buldum demektir ki, artık O'nun cemali benim cemalim, benim cemalim de kâinat olmuştur. "Her gördüğünüz benim" diyen mürşitlerin, bu ifade

ile anlatmak istedikleri gerçek budur.

Bu anlatılanları sadece dinlemek yeterli değildir. İçinde yaşamak gerekir. Aksi halde insan, sadece kendini aldatmış olur.

Hiç bir insan huy, ahlak, tip, ve meşrep itibariyle birbirinin aynı, hatta tam benzeri bile olamazken, nasıl oluyor da tevhitte sen ben, ben sen olabiliyor diye sorulabilir. Bunun cevabı çok basittir. Çünkü, tevhitte bu bahsedilen vasıfların hiç biri dikkate alınmaz, sadece ruh esas alınır da ondan... Ruh ise, her şeyden arınmıştır.

Bu durumu bir örnekle anlatmak gerekirse, havayı misal göstermek mümkündür. Nasıl birbirinden farklı insanların tümü aynı havayı teneffüs ederek yaşıyor ve o hava insanların müşterek noktasını teşkil ediyorsa, tevhitteki durum da bunun gibidir ve tüm insanlar ruh açısından bir bütün olarak algılanır.

Tevhitte birden başka bir şey yoktur. Her şey birin bir başka bire eklenmesiyle (1+1+1+1+1+1+......) ortaya çıkar. Burada görülen çokluk, birin aynalardaki görüntüsünden başka bir şey değildir.

Toplama işlemine karşılık olarak bir de çıkartma işlemi vardır ki, bu da birden birin çıkarılması demektir. Bu çıkartma işleminin tevhitteki karşılığı Lâ, toplama işlemininki ise İllâ'nın kesretteki görüntüsüdür.

Tevhid-i ilahide gerçek Var görünmez. Görünense yoktur, yahut Var'ın gölgesi mesabesinde olandır. Onun için görünen, gerçekte yoktur, yani ademdir. Dünya,

hüvezzahir esmasıdır ve bir araçtır. Esas olan hüvelbâtın ise çekirdektir. Görünenler, bu çekirdekten meydana gelen ağaç gibidir. Bu sebeple buna "Şecere-i Tûbâ" (Tûbâ ağacı) veya "Sidret-ül münteha" (Varılabilecek nihai hedef) adı verilir ve gölgenin uzamasından meydana gelir.

Bu durumun en güzel örneğini kendimizde buluruz. Gözümüzü yumduğumuz anda (ister iradi olarak, ister ölerek) zahiri görüntü kaybolur, ama iç âlemimizdeki, yahut kalbimizdeki esas görüntü devam eder. Çünkü, orası mana âleminin aynasıdır. Onun için: "Allah insanın kalbine nâzırdır" denir ve bekanın sırları kalbe tecelli eder. Ama, ne yazık ki, biz kendimizi bilmediğimiz için, bunların farkına varamıyoruz...

Tevhitte çok incelikler vardır. Kendini bilen insan, insanların her türüne uyabilmek için, bukalemun gibi olmak ve onların rengine bürünmek zorundadır. Bu da; kınına göre kılıç olmak, yani doğru kına doğru, eğri kına eğri kılıç olmak demektir. Aksi halde kılıç kına girmez.

Yazıcızade Mehmet Efendi, Hallac-ı Mansur için:

"Enel Hakk'ta hüvel Hakk olsa lahhâz

Enel Hakk mahvola Hakk ide ilhaz"

yani: "Enel Hakk yerine Hüvel Hakk dese ve gayba yönelseydi, bu surete Hakk demezdi" demekle, ehl-i şeriatın yanında, onların mertebeleri bilmeyeceklerini düşünüp, anlayabilecekleri seviyeden konuşsaydı, kelleyi kurtarırdı demektedir. İşte karşısındakinin

boyasıyla boyanmak budur.

Tevhidin biri dışta, biri de içte olmak üzere iki püf noktası vardır. Dışta olana ef'al, içte olana da sıfât denir. Ef'al ve sıfâtını iyileştiren kimse insan olmaya adaydır. Çünkü, artık yaptıklarından ve düşündüklerinden mutludur, razıdır. Onun için, tevhitte halkıyet açısından ef'al ve sıfât önemlidir. Bunlarda taalluk vardır ve bu taalluk sonucu cennet ve cehennem ortaya çıkar.

Ef'al ve sıfât da O'nun tarafından verilmiştir, ama bize de aidiyeti olduğundan: "Bir kısmı cennete bir kısmı cehenneme" <42-7> gidecek denmiştir. Diğer mertebelerse, zaten insanın değil, Allah'ındır. Onun için kelime-i tevhitte Lâ başa alınmıştır. Bu Lâ, gereği gibi zevk edilirse, başına Elif alır ve İllâ olur. İnsan Lâ'da tamamen boşalırsa, yerini latif olan doldurur. Neyde de böyle değil midir" Kamışın içi tamamen boşaltılmamış olursa yedi deliğinden ses çıkmaz. Bunu Mevlâna çok güzel anlatmıştır.

Tevhit öyle bir ilimdir ki, huyları da değiştirir, insanı da döndürür. Allah mana âleminden değiştirsin. Çünkü, mana, öteki âlemin; madde ise, bu âlemin malıdır. Bu âlemde alınanı dışarı vermeyip, saklamak mümkündür, ama insan ne kadar saklarsa saklasın, tüm sakladıkları öteki âlemde meydana çıkacaktır.

"İnsanın alacası içerde, hayvanın alacası ise dışardadır" diye bir söz vardır. Gerçekten de bizim alacamız içimizdedir ve görünmediği için ona mana deriz. Allah'ın settar ismi de setredilmiş olarak içimizde durmaktadır. O renksizdir, tıpkı güneş gibi tüm renkleri kendinde toplamış olduğu için renksiz görünür.

Tevhit, ahlak-ı hamideye dayanır. İnsan ne kadar temiz ve fedakâr olursa, o kadar çok

öğrenir. Bu öğrenimi kelime-i tevhidin başındaki Lâ'ya dayanır. Bunun için zata kadar olan mertebeleri çok iyi zevk etmek gerekir. Gerisi kendiliğinden gelir. Oraya kadar iyi zevk etmiş olanlar, bilmedikleri halde, beka mertebelerinde yaşayıp, o mertebelerdeki konularda da sohbet edebilirler ki, bu durum bir şehirde yaşayıp, orayı bilmeden dolaşmak gibidir. Her yerine gidilir, ama gidilen yerin neresi olduğu bilinmez. Buraları bilebilmek için o şehri bilen birisinin gezene, şurası şudur, burası budur diye öğretmesi ve gezenin de o öğretilen yerleri hatırında tutabilmek için belirli işaret noktaları belirlemesi lazımdır. İşaret olarak belirlenen yerler, genelde yüksek yerlerdir. Bir yeri tam lokalize edebilmek için seçilen nirengi noktalarının, üç tane olması gerekir. Ancak, günümüzde bu da kısmen kolaylaşmıştır. Onun için bugün tevhit daha kolay öğrenilmektedir. Sizin bugünkü zevkinize varabilmek için eski insanlar otuz veya kırk yıl uğraşmak zorunda kalıyorlardı. Yunus Emre'nin kırk yıl dergâha odun taşıdığı bilinmektedir. Günümüz sürat devri olduğu halde, pek çok kimse gereken sabrı gösterememekte ve her şeyi bir anda öğrenmek istemektedir.

Tevhide göre, O'ndan başka bir şey yoktur. Şeytan ile Rahman arasındaki fark, mertebe farkıdır. İnsan yedi nefis mertebesini geçerse, kendi kendine edep giymiş ve Âdemiyet vasfını kazanmış olur. Âdemiyet vasfı kazanan da şeytanlıktan kurtulur.

Mutlakıyet tek cephede kalmamak demektir. Örneğin: Sigara ve rakı konusunda mutlakıyet; kâh içip, kâh içmeyebilmektir. Tevhitte mutlakıyet ise; kâh manaya, kâh maddeye yönelebilmek, ama manaya daha fazla ağırlık vermektir. Çünkü: "Her kim zerre kadar hayır işlemişse onu görecek" <99-7> tarafı manadır.

Madde, Allah'ın en alt âlemidir. En üst âlemleriyse nur, ruh, akıl ve kalemdir, çünkü bunlar ilk yaratılanlardır. İşte, zuhurun üstü ve altı...

Butûn tamamen yüksektir, ama onun da üst ve alt âlemleri vardır. Esma-yı Hüsna'nın da birbirine göre fark ü tefaddulleri (birbirinden farkı ve üstün tarafları) vardır.

Mertebelere tevhit açısından bakılırsa, yani bunlar gerçek yönüyle ele alınırsa, fenâ mertebeleri bile hatadır. Bunların ders olarak saliklere verilmesi gerekli olduğu için, yapılan bu hataya ses çıkarılmaz. Bir saliğin neyi vardır ki, onu Hakk'a verebilsin. Kulun bir ef'ali, bir sıfâtı veya bir varlığı mı vardır ki, onu Hakk'a verecektir? Hangi ef'al, hangi sıfat veya hangi varlık kula aittir? Hiç biri... Onun için bunları vermek, tövbe etmektir. Esasında tövbeden tövbe etmek gerekir. Çünkü, "Tövbe ettim" demek bile bir anlamda hatadır.

Tevhit ile askerliğin, bazı yönleriyle birbirine çok benzediğini biliyoruz. Askerlikte olduğu gibi, tevhitte de, herkesin davranışlarını bulunduğu mertebeye göre ayarlaması şarttır. "Hasenat-ül ebrar, seyyiat-ül mukarrebûn" denmesinin nedeni budur. Nasıl bir er kendine paşa süsü vermeye kalktığında hapsi boylarsa, ehl-i tevhidin de kendini olduğundan farklı göstermesi doğru değildir. Herkes yerini bilmelidir. Bu durum evde de, cemiyette de aynıdır.

Ehlullah'ın da üçler, beşler, yediler, kırklar ve üç yüzler diye mertebeleri vardır. Bunlardan bir kısmı kendi mertebesini bilir, bir kısmıysa bilmez. Çünkü, tevhidi gerçekte bilen Allah'tır. Ancak, bilenlerin de söylemediği bir gerçektir. Tevhit kadar zevkli bir felsefe yoktur. İslam felsefesi diğer tüm felsefelerin özü ve özetidir. İçli, dışlı kâinat felsefesi, İslam felsefesidir. Diğer felsefeler tekmillenmediği için eksiklikleri vardır ve münakaşalara açıktır. Onların kimi ikilemede, kimi üçlemede kalmıştır. İslam dördü birlediği için felsefeyi tekmillemiş, dengelemiş ve münakaşaya kapalı hale getirmiştir.

Tevhit için müzikteki notaları misal vermiş ve birlik bir nota ile dörtlük nota arasında

sadece zaman farkı olduğunu, yani birlik notanın ân, diğerlerinin zaman olarak algılanması gerektiğini anlatmıştık. Birlik notanın değerinin dört tane 1 Notadaki 4/4 lük tabiri, bir yılın dört mevsimden oluşması gibidir. Bu dört mevsimin ikisi bahardır (Rebidir). Bunlardan biri sevinçli bahar (Rebi-ül evvel, veya ilkbahar) diğeri hüzünlü bahar (Rebi-ül ahir veya sonbahar) dır. İlk baharda ruh doğuşat yapıp, yeni bir şeyler görmeye hazırlandığı halde, sonbaharda soyunup, dünya saltanatından uzaklaşmaya, kışa hazırlanmaya başlar. "Kışın ayrı bir sefası vardır" derler. Doğuş ve gelişimi gönlünde muhafaza edebilenler için öyledir. Çünkü, bahar gelince o gönüldekiler dışarı çıkacaktır. Dünyanın ve dünyaya gelenlerin gidip, gelmesi dediğimiz olay budur. Her dökülen yaprağın yerine baharda yenisi geldiği gibi, her giden ferdin yerine de bir yenisi gelmektedir. Burada dikkat edilecek husus, ağacın bir tane olmasıdır. Ağaç birdir. Dökülen yaprağının ömrü bitmiştir. Gidenin yerine gelen yaprak ise, giden değildir. Yani, yeni doğan, ölen değildir. Burada çok kimse şaşırmaktadır. Şaşırma nedenleri de; Allah’ın ilm-i ezelisini nakısa düşürmeleridir. Bunlar, işin bir başı olduğunu unutup, gidenin aynen geldiğini düşünerek hata yapmışlardır.

Allah, daima: "Yeni bir elbiseyle halk olunuştan kuşkudadırlar" <50-15> hükmünce yenisini meydana getirmekte ve gelene yeni elbise giydirmektedir. Allah’ın ilm-i ezelisinin önü ve sonu yoktur.

Gerçi biz de: "Bir noktanın çevrilmesiyle bir daire meydana getirilmiş olur" diyor ve bu şekilde bir sınır çizmiş gibi oluyoruz, ama bu hayali bir tahdittir. O’nun ihata-yı külliyesini başka türlü anlatmak mümkün olmadığı için, böyle anlatmak bir zorunluluk haline gelmektedir. İrade-i külliyesini, ancak Allah kendisi bilir. Kullarsa, bunu anlatabilmek için daireyi misal getirmek zorunda kalmışlardır. Allah’a ait bazı gerçekleri başka türlü anlatmak mümkün olmadığı için, Kur’an’da da bazı şeyler misallerle anlatılmıştır.

Tevhidde Ne Nedir ?

Allah görünmez, ama: "Üç kişi gizli konuşmaz ki, dördüncüleri Allah kendisi olmasın, beş kişi gizli konuşmaz ki, altıncıları O olmasın, daha az olsunlar, daha çok olsunlar, nerede olurlarsa olsunlar Allah onlarla beraberdir? <58-7> dediğine göre vardır. Varsa nerededir? Herkesin kalbinde... Çünkü, sonunda herkes yine bir olacaktır. Zaten ten bakımından kesret, can bakımından vahdet olduğuna göre, tevhitte yapılan; zatın birliğini tasdik değil, sıfât bakımından görülen çokluğu birde toplamaktır. Can, her yerde aynı candır. Piredeki can ile fildeki can farklı değildir. Farklılık bu ikisinin görünümünde, yani sıfattadır.

Onun için, tevhit nokta-yı nazarından bir Allah ile bir insandan başka tüm görünenler aksesuvardır, süstür. Ortada bir Allah ile bir kul vardır. Hüvelbâtını Allah, hüvezzahiriyse insandır. O kulu da kendisi yarattığından, hüvezzahir esmasında kendine nispet edilmektedir.

Tevhidin aslı: "Benim varlığım senin varlığın, senin varlığın benim varlığım, ne benim varlığım, ne senin varlığın, Varlık Allah'ın varlığıdır" cümlesiyle ifade edilebilir. Geri kalan tüm konuşmalar, bu ana prensibin süslenmesinden ibarettir.

Anlayamayanlara anlatmak için Kur'an'ın en başına, Elif, Lâm, Mîm'in şüphesiz kitap olduğu yazılmıştır. Bunun arkasından Fatiha ve içindeki sırâtalmüstakıym yerleştirilmiştir. Bunların arkasından da zamanın ahkâmına göre, "Evlere arkalarından girmeniz iyilik değildir, iyilik sakınmadadır, evlere kapılarından giriniz" <2-189>, "Ey İman edenler yemek vakitleri ve davetli olduğunuz zamanlar dışında Peygamber'in evlerine girmeyin"

<33-53>, "Ey iman edenler!Sesinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın, Birbirinizle bağırıp konuştuğunuz gibi onunla da bağırarak konuşmayın ki ameliniz boşa çıkmasın" <49-2>, "Allah'a itaat Resul'e itaattir" <5-92> gibi, insanlığı öğreten âyetler, kurallar konmuştur. Amaç, insanı insan etmektir. Bugünkü topluma bunları söylemeye gerek var mıdır"

Allah, kâinatı kapsamış ve o kapsadığı kâinatı, yani kâinattaki kapsamını Peygamber yapmıştır. O Peygamber'i, diğer fertlerle bir tutmak mümkün müdür?

Tevhit açısından her doğan Hakk'tır. Ancak, halk edildiği için de halktır. Bu şu demektir: Halkıyet bir elbisedir, ama aslı, yani mayası Hakk olan bir elbisedir. Bu elbise, görünür âlem, yani görünebilmek için şarttır. Elbise, iyi veya kötü olabilir, ancak asılda, mayada kötülük yoktur. Elbise bir sıfattır ve bu sıfâta bir isim verilmiştir ki, buna da esma denir.

Kâinatta her şey tevhidi oluşturmaktadır. Örneğin: Gökyüzündeki yıldızlar... Dünyada kutup yıldızının yeri sabittir. Bunun etrafında iki tane yedişer yıldızdan oluşmuş büyük ve küçük ayı vardır. Diğer yıldızların çoğu yer değiştirir.

Her insan kâinattaki bir yıldıza tekabül eder. Musa'nın yıldızının doğduğu Firavun'a bildirilince, onun emriyle tüm doğan erkek çocukların öldürülmesine başlanması, bu inancın neticesidir.

Bazı mutasavvıflar, ilm-i nücum'a çok önem vermiş ve bunu da eserlerine yansıtmışlardır. Bunların en tanınmışlarından biri İbrahim Hakkı Erzurumî'dir.

Tevhit ehli nazarında masiva diye bir kavrama yer yoktur. Masiva tevhitle yeni ilgilenmeye başlayanların dikkatini bir noktada toplamak için ortaya atılan bir kavramdır. İşin aslı öğrenilip, Hakk'tan başka bir şey olmadığı idrak edildiğinde, masiva diye bir şeyin olamayacağı da anlaşılmış olur.

Her şey ve herkes Hakk olduğuna göre, insanın aklına: "Hakk paramparça, birbirinden ayrı ve kopuk bir varlık mıdır" sorusu takılacaktır. Öyle değildir. Hakk gönülde bir, gözde ayrı olan bir varlıktır. Yani özde birdir, gözde ayrıdır. Bu durum bir ağaca benzetilebilir. Nasıl ağacın dalları, yaprakları, çiçek ve meyveleri ne kadar çok olursa olsun, hepsini besleyen özsuyu aynı ve aynı yerden geliyorsa, bu da o özsuyu gibidir. Bu özsuyu kökte de gövdede de, dallarda da, yapraklarda da aynıdır ve hayat suyu diye bilinir. Ağacı içiyle, dışıyla hayatta tutan budur. Bu suyu görüp, idrak edebilmek, cem mertebesinin iktizasıdır. Çünkü, o mertebede bu sudan başka bir şey yoktur.

Cem'den hazret-ül cem'e inildiğinde, bu su içte kalır, buna karşılık, dal, budak, yaprak, çiçek vs. görünmeye başlar. Bu görünenlerin her biri, esmaları gereği ayrı bir yapıya sahip olduğu için, birbirinden farklı görüntü verir. Ama, ne kadar farklı görünürlerse görünsünler, yine asılları, yani kendilerini besleyip, var gösteren o görünmeyen aynı özsuyudur. Biz, bu çokluk görünüşüne: "Halkiyet" diyoruz. Bu mertebede, her ferde ayrı ayrı bakar ve onu halk olarak görürüz, ama tümüyle ele aldığımızda Hakk'tır. Bu da aynen bir halının motiflerini teker teker ele alarak, onları ayrı motifler olarak görmek veya tüm motifleri birleştirip, hepsini bir halı olarak görmek gibidir.

Nasıl, halılar; Hereke halısı. Gördes halısı, Isparta halısı vs. diye isimler alıyor ve üzerlerindeki motifler de bu isimlere göre değişiklikler gösteriyorsa, insanlar da böyledir. Dillerine ve yerleşim yerlerine göre İngiliz, Fransız, Alman Arap vs. diye değişik motifler

oluştururlar. Ama, ehl-i tevhit olanlar, böyle motifleri hiç dikkate almaksızın, hepsine: "Halı" veya "İnsan" diyerek, tümünün aslına nazar eder. Çünkü, hepsindeki öz, mana birdir. Öz olan bu mana, gözle bakıldığında her yüzde ayrıdır, ama içe bakıldığında hepsinde aynıdır. İşte, "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır" <2-115> budur. Benim bir şiirimde: "Dostunu her yönde tanıyıp seçen" derken kastettiğim de budur. Bu tecelli vaki olduğunda insan dostunu ister meyhanede, ister camide, ister daha başka yerlerde görsün fark etmez, çünkü gördüğü onun dostudur.

Âlemleri, dünyaya geliş, gidişleri ve mertebeleri, tevhit nokta-yı nazarından şöyle anlatmak gerekir. Nebat, hayvan ve insanlık âlemleri birer mertebedir. Bunları, bir hamam veya hapishane olarak düşünmek de mümkündür. Bir ülkede hamam da, hapishane de olacak ve bunlara her zaman, kısa veya uzun süreli girip, çıkanlar bulunacaktır. Bu giriş, çıkışlar bir kere olabileceği gibi, defalarca da olabilir. Mertebeler veya âlemler de böyledir. Hayvan, hayvanlık âlemine gelmiş ve gitmişken, tekrar o âleme gelebileceği gibi, mertebesini değiştirip, insan olarak da gelebilir. Bu geliş, gidişlerde tecelliyata dikkat etmek lazımdır. Tecelliyatta, herkesin parmak izi farklı olduğu için, giden bir daha aynı parmak iziyle gelmez. Burada gelip, giden aynı olmasına rağmen, aslında ne gelen vardır, ne de giden. Ortada oluşan sadece bir adres değişikliğidir ki, bu da parmak izleriyle belli olmaktadır. Olayı biraz daha iyi anlatabilmek için İdris Aleyhisselâm'ı ele alalım. "İdris Peygamber çok riyazat yaptığından sırf ruh olmuş ve ölümünden dört asır sonra İlyas olarak tekrar gelmiştir" denir. Bu söylemdeki İdris'i müderris olarak genelleştirerek kabul etmek ve İdris olarak vermeye başladığı dersleri dört asır sonra, Baalbek şehrinde İlyas olarak gelip, devam ettirmiştir diye anlamak gerekir. Giden, aynı parmak iziyle bir daha geri gelemeyeceğine göre, olaya şahsi olarak bakmak mümkün değildir. Burada sadece bir elbise değişikliği olması bahis konusudur. İdris elbisesi çıkmış, yerine İlyas elbisesi giyilmiştir. Yani, tekâmül bir elbise değişikliğiyle kendini belli etmiştir.

İdris Aleyhisselâm çok bilgiliymiş. Onun için semaya yükselmiştir deniyor. Her insan bilgisi oranında yükselir. Siz de bu sohbetleri dinleyerek yükseliyorsunuz. Bu yükselme; ruhun yükselmesi, kişinin insan olması demektir. Zaten miraç denen olay da budur.

"İdris Aleyhisselâm terzidir, hülle biçer" derler. İdris'in İlyas olarak geri gelmesi: "Müminler ölmezler, dünyadan ahirete intikal ederler" Hadisi ile açıklanmaktadır. Bu gidiş, gelişler maddeten kâinat ile insan, manen de gönül ve insan arasında cereyan etmektedir.

Bu olay, aslında bir açılıp, bir kapanma, yahut bir genişleyip, bir daralma yahut toplanma şeklindedir. Tıpkı med ve cezir, nefes alıp verme gibi... Bu değişiklikler aslın değerini etkilemez. Adı; toplanıp, özet haline geldiğinde "Kur'an", genişleyip, tefsir edildiğinde, yani görünür hale geldiğinde ise, "Furkan" olur. Nasıl toplanıp, Kur'an olduğunda küçücük bir insanda bulunur, ama değeri yine aynı olursa, genişleyip kâinat olduğunda da yine aynı olarak kalır. Toplanıp, insanın içine girmesiyle "İnsan ve Kur'an ikiz kardeş" olur. Bu toplanıp, genişleme, veya Kur'an ve Furkanlaşmanın hududu yoktur. Furkan olduğunda koca kâinatken de değeri aynıdır, Kur'an olup özetlendiğinde de... Zaten âlem bundan ibarettir ve tüm olagelenler bu ikisi arasındaki keyfiyetlerden ibarettir. İşte hayat-ı ebedi denen de budur ve bunun, ne önü vardır, ne de sonu... Ölüp, dirilme dediğimiz de bu, yani bir genişleyip, bir daralmadır ve buna da ebedi hayat denmektedir. Sırf ölmek ve sırf dirilmek yoktur. Bu keyfiyet, kiminde göz açıp, kapayacak kadar kısa bir süre içinde, kiminde ise milyonlarca senede gerçekleşmektedir. Ama, sonuç her ikisinde de aynıdır. Fark kıyasta göze çok görülmektedir. O halde çok da yaşasak, az da yaşasak sonuç değişmeyecektir.

Bu gidiş, gelişlerde, gidenlerle, gelenler arasında bir endüksiyon olur ve bu da kendini his

âleminde belli eder. Bazıları: "Ben evvelce dünyaya gelmiştim, mezarım şurasıdır, o zamanlar şunlar olmuştu, bunlar olmuştu, şurası şöyle, burası böyleydi" deseler bile, ikinci gelen o ilk gelen değildir. Zira, tekâmül sırasında mutlaka elbisesi değişmiştir. Bu gidip, gelmeler sonundaki tekâmül, kemale erdirir. Yukarda kemale gelen, aşağıda zevale uğrar. Kemale gelen de, zevale uğrayan da O'dur ve sonuçta, iş tamamen sevgiye ve muhabbete dayanır.

Allah'ın ne şeriatı tükenir, ne de hakikati... Çünkü, şeriat dışı, kılıfı, kabuğu; hakikat ise içi, lübbü, özüdür. Bunun ikisine birden marifet denir. Tarikat ise; Şeriattan hakikate geçiş yolu, yahut kabuğun kırılmasıdır. Bu kabuğun kırılması her şeyi sahibine, yani Allah'a vermek demektir. İnsan, merhamet ettiğini söylese bile, aslında merhamet eden Allah'tır. Zira, Allah, kâinatı merhametiyle kuşatmıştır. Bir hayvana, yavrusunu beslemesini, büyütürken korumasını, onu taşımasını ve ona bildiklerini öğretmesini sağlayan o içgüdüyü veren kimdir" Nasıl, insanda bedensel yaşamın ahenkli gitmesini sağlayan hipofiz beziyse ve bu bez, tüm bedensel yaşam fonksiyonlarını salgıladığı hormonlarla kontrol ediyorsa, Allah da kâinatı nuruyla bu şekilde kontrolü altında tutmaktadır. Bu işi de müspet ve menfi iki kutupla idare etmektedir. Ama, müspet olanı, yani merhameti, menfi olana daima üstündür. Müspet olan görünmeyendir. Görünense menfidir ve yoktur. Onun için görünen Lâ'dır.

"Bana dua edin size icabet edeyim" <40-60> hem içte hem de dışta geçerlidir. Örneğin: Bir hasta iyileşmeyi içten istediği gibi, bir doktora gitmek suretiyle dıştan da isteyebilir. O hastayı içten iyileştirecek olan da, dıştan doktor olarak iyileştirecek olan da, Hakk'tan gayrı değildir. Doktor olarak görünen de Hakk'tır. Çünkü, O'ndan gayrı bir şey yoktur ki... İşte, tevhit anlayışı bunu böyle bilmeyi gerektirir.

İnsanların tevhit ilminin tahakkuku için yaptıkları çalışmalara ve geçirdikleri aşamalara, "Seyr-i sülûk" denir. Sülûke girenlerin, gelişim esnasında, her mertebede değişik düşünce ve huy sahibi olmaları, eski mutasavvıflarca "Semâ" diye isimlendirilmiştir. O safhadaki fikrî aydınlığa ise: "O semânın güneşi" denmiştir.

Bir insan, tahakkuk etmeden önce: "Ene" derse, gaflette demektir ve zamanı gelince, o: "Benim" diyenin hiç bir şey olmadığı meydana çıkar. Yerin altı, gelip: "Benim" dedikten sonra gidenlerle doludur. Ancak, tahakkuk ettikten sonra: "Ene" diyenler, büyük zatlar oldukları halde, zahirde bir şey görünmediği için, şeriat erbabınca yadırganmış ve beşeri kisve varken Allah olunamayacağı için, yok edilmişlerdir. Çünkü, Allah'ta yemek, içmek, uyumak gibi acziyet gösteren hiç bir şey yoktur. Âyet-ül kürsî'de: "Onda uyku ve uyuklama yoktur" <2-255> denmektedir. Bu nedenle insan, Allah olamaz, ama Allah'sız da değildir. Onun için burayı çok iyi bilmek ve anlamak lazımdır. İnsan olarak Allah'sız olmadığımızı bildirmek için Allah'a layık kul olmak gerekir ki, bizden beklenen de budur.

Tevhidde Neler Vardır?

Tevhit maddeyi de, manayı da içerir. Sadece manaya dönüp, maddeyi inkâr etmek doğru değildir. İnsana her ikisi de lazımdır, ama her ikisinin de sahibinin bilinmesi şartıyla...

Bekaya geçiş Allah'ın bileceği bir şeydir. Burası fenâ âlemidir, ama aynı zamanda bekaya geçiş yeri olduğu için bir berzahtır.

Kâinatta ne varsa hepsi tevhidin içindedir. Tevhit de, vahdet ehli insanlar içindir. Aklı olmayan hayvanlar tevhidi anlayamazlar. İnsanlardan da kendini bilmeyenlerin tevhidi

anlamaları, bilmeleri mümkün değildir. Onun için böylelerine: "Surette kalmış" denir. Bu durum, yemek için alınan kabak çekirdeğinin içinin boş çıkmasına benzer. Kabuğu vardır, ama içi boştur. İşte, surette kalmış insanlar da böyledir. Dıştan bakılınca insan gibi görünürler, ama içleri boştur. Sadece kabuktan bir şey çıkartmak mümkün olmadığı için aranan içtir. Ama, o içteki özün olabilmesi için kabuğun şart olduğunu da unutmamak gerekir. Çünkü, o suret dediğimiz kabuk olmazsa, hava mesabesinde olan akıl, ilim, ruh gibi unsurların bilinme imkânı ortadan kalkar. Onun için: "İlim maluma tabidir" denmiş ve malum olmadığı takdirde ilmin bilinip, öğrenilemeyeceği anlatılmaya çalışılmıştır.

Tevhidin içinde her şey bulunduğuna göre, iyilikler gibi, kötülükler de olması tabiidir. Fark ü temyize gelmiş ve gerçek Müslüman olabilmiş kimseler, iyi ile kötüyü tefrik edebilirler. Nasıl yirmi dört saatlik bir günde gece karanlığı da varsa, bir bütün olan tevhitte de iyi ile birlikte kötü de bulunacaktır. Eğer, kişide azıcık gönül varsa o, kendi yaptığının iyi mi, kötü mü, gönül yapıcı mı, yoksa gönül kırıcı mı olduğunu bilecektir. Eğer gönül yoksa, o kişi buz olup kalmış demektir ki, ona: "Taşlanan şeytan" demek pek yanlış olmaz. Şeytanın taşlanması da, böylelerinin yaptıklarıdır.

Evvelce bahsedilen hayal âlemi aslında tevhidin dışında değildir. Kâinatta hiç bir şey kaybolmayacağına göre, kayboldu zannedilenlerin bir yeri olmalıdır ki, orası hayal âlemidir.

İnsanlar, kaybettikleri bütün yakınlarını, çocukluklarından itibaren geçirdikleri tüm yaşamlarını, gözlerini kapatıp, bir anda hayallerinde canlandırabilirler. Hayal âlemi bir hafız gibi bunları ezberinde saklar.

Kâinatta veya dünya âlemindeki olaylar hafıza dediğimiz hayal âleminde nasıl

saklanabiliyorsa, manevi, enfüsî, yahut iç âlemi ilgilendiren olaylar da aynı şekilde saklanabilmektedir. Ama amaç, örneği kapmak, yani hayalden kurtulup, öze geçmektir. Esas ise; kişinin, ya olduğu gibi görünmesi, ya da göründüğü gibi olması ve bulunduğu mertebenin hakkını vermesidir. Bu da düğümlerden kurtulup, huzur içinde yaşamak, dünya ve ahiretini düzene sokmak demektir. Her namazda selam vermeden önce: "Rabbim dünyada da güzellik ver, ahirette de güzellik ver ve ateş azabından esirge" <2-201> denmesinin sebebi budur. Ama, bu söz sadece namazda söylenmekten başka bir işe yaramamakta, yani fiiliyata geçirilmemektedir.

Tevhidin Oluşumu

Kelime-i tevhitte: Lâ da vardır, İllâ da, ama bekada Lâ yok, sadece İllâ vardır. Burası, Lâ ile İllâ'nın arası, köprüsü, yahut karıştığı yerdir. Lâ kul, İllâ Allah, ilâhe ise kâinattır ve böyle olduğu için de bir zamanlar aşk tanrıları, harp tanrıları, bilmem ne tanrıları gibi bir sürü tanrı oluşturulmuş, ancak günümüzde artık ilahelik (Çok tanrılılık) devresi kapanmıştır.

Tevhit, Hazret-i İbrahim'le başlamıştır. Bu sebeple kendisi tevhidin babası sayılır. Hazret-i İbrahim'den evvel de tevhit vardı, ama gizliydi. Böyle olduğunu Peygamberimiz: "Ben Âdem'in hamurunda vardım" diyerek bildirmiştir. Yani, tevhit, Âdem'de de vardır, ama onun zekâ gelişimi bunu anlayamadığı için gizli kalmış, zekâ gelişimi İbrahim'de yeterli seviyeyi bulduğu için, meydana çıkmıştır. İbrahim, yıldızları, ayı, güneşi makbul tutmuş, ama her birinin battığını görünce: "Ben batan şeyleri sevmem" <6-76> ve "Ben yüzümü semaları ve arzı yaratana hanif olarak çevirdim ve ben müşriklerden değilim" <6-79> diyerek, mutlaka her şeyi Yaratan'ı düşünmek lazım geldiğini, her şeyi O'nun yaptığını (Lâ

faile illallah), tüm sıfatların O'nun olduğunu (Lâ mevsufe illallah) ve tüm bedenlerin sahibinin de Allah olduğunu (Lâ mevcude illallah) kabul ve idrak ederek, tenzihte bir Allah mevcudiyetini anlatmıştır.

Görünmez âlemde olanı tam manasıyla bilebilmek için şahadet âleminde O'nu bilmek, yani bu âlemde de Hakk'tan başka bir şey mevcut olmadığını idrak etmek gerekir. Şahadet âleminde görünenler Hakk'tan gayrı değildir, ama bunlar teşbih olduğu için gelip, gidicidirler. Tenzihteyse gelip, gitme olmaz. O, tek varlık, tek Hakk'tır. Teşbih âlemi, geliş gidişli olduğu için Allah'ın hayal âlemi veya gölgesi olarak anlaşılmalıdır. Kendini gösterdiğinde gölge ortaya çıkar, kendini çektiğinde ise kaybolur. Gölgenin meydana çıkmasına doğum, kaybolmasına ise ölüm denir. Bu sebeple işin aslını bilenler: "Gölgeye değil, asla tapın" derler. Burası çok dikkatli olunması gereken bir yerdir. Çünkü, bu noktada aldanıp; "Hepimiz Allah'mışız, bildik. Sen bana, ben sana taptım" dersek putperest oluruz. "Ben sana taparım, ama o taptığım sen değilsin, senin gönlündekidir, çünkü herkesin gönlündeki O'dur" dersek, o zaman gerçeği ifade etmiş oluruz. Hepimizde mevcut olan tek varlık O'dur. Bu beden dediğimiz görüntü ise, O'nun elbisesidir. Her birimizin bedeni o gerçek varlığın ayrı birer elbisesidir. Bu elbise bir hayaldir. O'nun vücudu değildir. Burayı çok iyi düşünmek ve anlamak gerekir.

Biz, o vücut elbisesinden kurtulur ve her şeyi Allah'a bırakıp, bekaya girersek, o zaman Hakk bizden istediği gibi işlemeye başlar. O'nun bu işleyişine peygamberlerde: "Mucize" velilerde ise: "Keramet" denir. Mucize ve kerametleri yapan hayal değil, o hayalden işleyen gerçek varlıktır. İşte: "Attığın zaman sen atmadın" <8-17> denen mesele budur. Bu nedenle hiç kimse kendini oldum sanmamalıdır. Kul, ancak: "Öldüm" diyebilir.

Şu anda biz biliyoruz ki, olmak için bir serencam geçirmek gerekir. O serencam gelir ve

geçer. Orada daimi olarak kalınmaz, çünkü herkesin bu âlemde de ayrı bir görevi vardır.

Geçirilecek serencam için Allah'tan ümit kesilmez. "Benim rahmetimden ümit kesmeyin" <39-53> dediği için istediği anda kendini gösteriverir. Bu hususta kadın, erkek ayırımı da yapmaz. Ne kadın evliyalar gelip, geçmiştir bu âlemden...

Nasıl Ulaşılır ?

Tevhit, bilen için zevk, bilmeyen için se derttir. Çünkü, bilmeyen, sadece lafında kalır ve o lafı günde yetmiş bin kere tekrarlayabilmek için sıkıntı çeker. Ama bilen, onun içinde yaşayıp, derdinden kurtulur."Ekmek ekmek" demekle karın doymayacağı gerçeğinin bilinmesinde fayda vardır. Gerisi boş laftır.

Tevhidin zevkine varabilmek için orta düzende gitmek gerekir. Çok bilgili olanlar, çevrelerindekilerle iletişim kurmakta ve konuşacak insan bulmakta zorluk çektikleri için, zevkten yoksun kalır ve içlerine kapanırlar. Çünkü, etraflarındakilerin konuşmaları ve zevkleri onların beklentilerine cevap vermez. O zaman de etraflarındakilerden zevk almaz olurlar.

Peygamberimiz'in, kendileri Ahad'tan gelmiş olduğu ve her şey kendinin olduğu halde: "Rabbim ilmimi ve anlayışımı arttır" deyişi, bu âleme ait bir dilektir. Zaten bu âleme teşriflerinin nedeni de zevke varabilmekti...

Ahadiyet âleminin butûna çekilmesi ve Ahmed'in zuhura gelip Muhammed olması budur. Onun için "Elhamdülillah": "El zuhuru lillâh" demektir.

Adamın birine "Gökteki ayı nasıl görüyorsun" diye sormuşlar. "Şu leğende görüyorum" cevabını alınca, "ensende kan çıbanı mı var" demişler denir. Bunun anlamı: "Niye başını kaldırıp, onu yerinde görerek zevkine varmıyorsun"dur. O'nu gerçekliğiyle zevk edebilmek için basiret gözüyle görmek gerekir. Basiret gözü ise, bildiğimiz gibi ilim gözü, idrak gözüdür. İdrak gözünün açılabilmesi için, kişinin feraset sahibi olması icap eder ki, bunun halk arasındaki adı: "Deha"dır.

Dehanın sonu yoktur. Bu nedenle burada Allah, kendisi yardımcı olup, yek vücut olmayı sağlar. Çünkü, başka bir yolu yoktur. Nitekim, Hazret-i Peygamber'e, miraçta: "Dur ya Muhammed" hitabının gelmiş olması, bu sonsuzluğu belirtmektedir. Bunu, bir ışığın sonsuzluk âlemine uzanmasına benzetmek mümkündür. Işık uzanır, uzanır, sonunda görünmez olur. Bize göre ışık için son, görünürlüğünün son bulduğu noktadır. Ama, bizim göremediğimiz noktadan sonra ışık yine sonsuzluğa uzanmaya devam edecektir. Miraçtaki olay da, idrak hududunun sonuna gelinmesidir. Buraya geldiği için: "Kıf ya muhammmed" (Dur yâ Muhammed) denmiştir. Esasında, bu hitap ta kendinden kendinedir. Namaz ve Kur'an da burada verilmiştir.

Ân, yaklaşmaktır. Bütün ibadetler yaklaşmak, kendini kendinde, yani kâinatın özetinde bulmak için verilmiştir ki, burası cem-ül cem mertebesidir. Bu makamda iç ahadiyet, dış ise samediyettir. Bunun daha ötesi yoktur. Orası, doğmanın ve doğurmanın olmadığı "De ki: o Allah birdir. Allah samedtir. Doğmamıştır, doğurmamıştır. Ve O'nun hiç bir eşi de yoktur" <112-1,2,3,4> noktadır. Bu, eşiti, çeşiti olmayan vücutsuz bir vücuttur. A'mak-ı Hayal'de: "Ey vücud-u bivücud, malumsun ama bilinmezsin, marufsun ama görünmezsin" denen yer burasıdır. Burada olana: "O'dur" dense de hatadır, "O değildir" dense de... Bu ikisinin arasında bir yol bulmak gerekir ki, bu da beynettenzih vetteşbih diye bilinir ve dinimizin yoludur. Bu yolda bir âlem vardır ki, oraya ne melek, ne de başka bir şey girebilir. Buralar

zevk edilebildiğinde, en güçlü dünyevi zevk olan şehvet bile bunun yanında sönmekte olan bir mum ışığı gibi kalır. İşte: "Tevhit zevki" denen de budur.

Bu zevke varabilmek için letafet alemine geçmek gerekir. Bu geçişte şehvet büyük bir perde oluşturur ve şehvet perdesini aşmadan letafete geçilemez.

Hazret-i Peygamber’e furkan değil Kur’an nazil olmuştur. Furkan fark âlemi, ayrılık âlemi, dış âlem demektir. Kur’an’da ise kurbiyet, birlik vardır. Birlik; bin kişiyi bir görmek, yahut tasavvufi tabiriyle kesrette vahdeti bulmak amacını güder. Burada: "Bir" denen, esas varlık olan Allah’tır.

Allah’ı, bir elmas olarak düşünecek olursak, bu elmasın, karınca ve insan dahil, her şeyde var olduğunu bilmek gerekir. Herkeste mevcut olan bu elmas kiminde işlenmiş, kimindeyse işlenmemiş durumdadır. Elması işlenmiş olanlar, dünyada da, ahirette de pırıl pırıl parlayıp, dururlar. İşlenmemiş olanlarsa, bir üstadını bulup, işletirlerse, onlarda da aynı parıltı görülmeye başlanır.

O elmas, hamken ağırlık yapmaktan başka bir işe yaramaz, ama bir kuyumcunun eline geçer de, işlenirse, ondan neler neler olur... Yüzük olur, küpe olur, kolye olur ve o zaman da değerini bulur.

"Ehl-i cehlin laf-ı davadır bütün âlâyişi

Arifin, âsar-ı fazlın gösterir her bir işi

Şüphesiz kıymet verir elmasa fer-i tâbişi

Bir eser lazım vücut ispatına yoksa kişi

Kuş değildir uçsa da balâlara Anka gibi"

denmesinin nedeni de budur.

Tevhit, kitap okumakla öğrenilmez. Çünkü, kendini bilmeyen, okuduğundan da bir şey anlamayacaktır. İnsana kendini bildiren "Mürşit" adı verilen canlı kitaptır. Kendini bilen bir kimseyse, kendisi kitap olup, kendi kitabını okuyacağı için, başka kitaba ihtiyaç duymayacaktır. Bu, yolu bilen bir insanın, kılavuza ihtiyaç duymaması gibi bir durumdur. Bu durumu anlatmak için:

"Erbab-ı kemal pişüvayı neyler

Şehrahı bulan rehnümayı neyler"

denmiştir.

Onun için, tevhit ilmi insanın kendi içinden çıkacaktır, ama mertebe mertebe... Bunu bir trene benzetmek mümkündür. Kalkar, gider. Gidiş yolunda değişik istasyonlar ve her istasyonda da mertebe mertebe bildiriciler vardır. Yolda kalmak yoktur. Düşe kalka da olsa, yola devam edilecektir. Yola çıkan, şarkıdaki gibi "Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgârına" deyip, yoluna devam eder. Çünkü, yola çıkan kendine varlık veren değil,

gerçek varlığın bir azasıdır ve o gerçek varlığın isteğine göre hareket etmektedir. Ancak, diğer yönden bakıldığındaysa, kendisidir. Bu nedenle: Lâ ile İllâ bir yönden ayrı, diğer yönden aynıdır. Bu durum tıpkı atom yapısını andırır. Nasıl atomda, çekirdek ve elektron esma yönünden farklı olduğu halde atom olarak bir bütünse, bu da öyledir. Müspetlik ve menfilik bunda da atomdaki gibi kaybolmaz ve insanda dişilik ve erkeklik olarak tezahür eder. Hayatın sırrı da buradadır. Böyle olunca da bir yandan bakıldığında İllâ (Bütün) olan insan, diğer yandan bakıldığında tıpkı atom gibi iki unsura (Müspet ve menfi) ayrılır.

İnsan, mesut olabilmek için yukardaki iki durum arasındaki farkı görüp, ona göre davranmak zorundadır. Bu durum aynen evliliğe benzer. Evlilikte kâh erkek kadının, kâh kadın erkeğin sözünü dinler ve birlikte geçinip, giderler. Burada önemli olan bu uyumu gönül kırmadan sağlayabilmek ve beraberliği devam ettirebilmektir.

Cennette olanların ayda bir Cemalullah'ı göreceği söylenir. Bunun anlamı; insanın, gönlündekine yaklaşmasıdır. Tevhit sadece yazılıp, ezberlenerek idrak olunamaz. Böyle yapılması taşıma suyla değirmen döndürmeye benzer. Önemli olan insanın içindeki kaynağı faaliyete geçirip, fışkırtmaya başlamasıdır. Mürşidin asıl amacı budur. Not tutmak, veya söylenenleri yazmak, bir başlangıçtır. Âyetullah'tan, yani Kur'an'dan daha güzel söz söylenebilir mi? Tabii hayır, ama o bile yazılı olduğu halde insanlara yetmiyor, onlarda beklenen etkiyi göstermiyor. Bu etkinin görüldüğü yer mürşittir. Mürşit çevresine baktığında her yüzde kendini görmektedir. Müritler ne zaman kendilerini mürşitte görürlerse, o zaman: sen ben, ben sen olarak birliğe ulaşmış olurlar ki, işte tevhit veya birlik böyle meydana gelir. Yoksa tevhide ulaşmak, çoğunun zannettiği veya yaptığı gibi içinde yetmiş bin tane nohut bulunan bir çuvalı yanına alıp, yetmiş bin kere: "Lâ ilâhe illallah" demek değildir. Evet, bu da kötü bir şey değildir, ama çocukça ve bilinçsiz bir uygulamadır. Amaç, bir şeyi bilerek yapmak ve onun gayesine ermektir. Bunun için de

hayat mektebinde okumak, tevhidi hayata geçirip, onun içinde yaşamak lazımdır.

"Hayat bir okul, bil ki neler öğretir" diye başlayan rubaide anlatılmak istenen budur. İnsan hayatının da tatlı ve acı zamanları olacaktır, ama ne olursa olsun, müritler, ehl-i cennet gibi en az ayda bir kez mürşitlerini görüp, ziyaret etmelidirler. Çünkü, mürşit bakışlarında feyz-i mukaddes denen, görünmez bir nevi lazer ışını vardır. Bu, mürşide feyz-i Akdes olarak gelir ve ondan feyz-i mukaddes olarak çıkar. İşte, huzur-u cemal denen mesele budur. Sonuç, dünyadayken ahireti bulmaktır. Ahiret dünyadayken bulunduğunda, oraya göç edildiği zaman insanın acemilik çekmesi engellenmiş olur. Peygamberimiz'in: "Ümmetim" dediği aslında kendinden başkası değildir.

İşin gerçeği böyle olduğu için, kitap okuyarak tevhide ulaşılabileceğini zannedenler çok yanılırlar. Çünkü, tevhide ancak içinde yaşanarak varılabilir ki, bunun yolu de el tutmaktan geçer.

Ehl-i tevhit olabilmek için şüpheden kurtulmak gerekir. Çünkü, bu kitap, yani ehl-i tevhidin kitabı, Kur'an'dır ve o da kendi ifade ettiği gibi: "İşte o şüpheye yer olmayan kitap" <2-2> tır. Böyle olmasaydı insanı doğru yola götüreceğine dalalete sürükler, ikilem ve çelişkilerle uğraştırırdı. Tabii sonuçta da böylelerinin gideceği yer akıl hastanesi olurdu. Bu nedenle ben bazı noktalarda: "Görevimiz Allah'ı bilmektir, Allah'lık yapmak değildir" diyerek sizi uyarırım. "Allah'ı Allah'tan başka bilen olmadığı" için, kendimizi bilmeden onu bilmeye kalkarsak, sonumuzu baştan tayin etmiş oluruz.

Amaç birliğe ulaşmak olduğu için, farklı kişiliklere sahip olan insanlar camilerde toplanır ve imama uyarlar. Bu yaptıkları zahiri bir tevhittir. Bir mürşide bağlananlarsa, terakki ettikçe kötülüklerden sıyrılıp, ef'al, sıfât ve zat mertebelerine geldiklerinde kendileri ölmüş ve

geriye Allah’tan başka bir varlıkları kalmamış olduğu için, gerçek tevhide ulaşmış olurlar.

Namaz kılmak, ancak sevgiyle yapılırsa bir anlam ifade eder. Yoksa borcumu eda ettim düşüncesi veya kılıyor densin diye kılınan namazların hiç bir anlamı ve faydası yoktur.

İnsanın tevhide ulaşabilmesi için, gördüğü her esmayı miraç ettirebilir hale gelmesi lazımdır. Bunun için de Allah’a sığınmak gerekir. Başka türlü tevhidin içinde yaşamak mümkün değildir.

Mürşidin insana vereceği, bir anahtardan ibarettir. Bunun bile püf noktaları vardır. Onun için bu işler dâd-ı Hakk’tır. İnsanda arananса temiz yürektir.

İnsan, gayb âleminden şahadet âlemine gelmiştir ve buradan yine geldiği yere dönecektir. Gayb âlemi denen yer; görünmez âlem diye adlandırılan, insanın iç âlemidir. Bu âlemde insan her an sevdiklerini görebilir. Örneğin her an mürşidimizi görebiliriz, çünkü o her an aklımızdadır. O halde her an bizimle birlikte demektir. Bizimle zevklenir, bizimle üzülür, kısaca bizimle yaşar demektir.

"Benim zevkim senin zevkin

Benim cevrim senin cevrin

Beni sende, seni bende

Gören gözler olur hande

Budur tevhit, budur birlik

Bu birlikten olur dirlik"

diyerek anlatmak istediğim gerçek budur.

Tevhit, insanın bir olduğunu, onu çok gösterenin kılıfı ve esma denen huylarının farklılığı olduğunu kabul eder. Bunlar adeta, ipekböceğinin kozası gibi, kişinin gerçek varlığını örtüp, gizlemiştir. Kim bu kozayı delip, çıkarsa iki kanatlı kelebek gibi olur.

Tabii, herkesin kozasını delmesi mümkün değildir, çünkü ibrişim delik kozalardan değil, delinmemiş olanlardan elde edilir. Kâinatın dokunması için de sağlam kozalara ihtiyaç vardır. Kâinat bir halı gibidir ve Hakk tarafından tezgâhta dokunur. Bu sebeple insanın mütevekkil olması gerekir. Ehl-i tevhidin tevekkülünün güzel örnekleri vardır. Mesela: Büyük zatlardan birinin çocuğu bir ağacın en yüksek dallarına tırmandığı sırada şiddetli bir rüzgâr çıkıp, ağacı sallamaya başlayınca çevredekiler: "Aman efenim şimdi düşecek" diye telaşlanırken, o zat: "Hiç telaş etmeyin, Allah, yaptığını tutar. Ben onu Allah'ın kollarına teslim ettim. Telaşa gerek yoktur" diyerek, tevekkülünün ne kadar kuvvetli olduğunu göstermiştir. Halk arasında da: "Tevekkülün gemisi batmaz" diye bir tabir vardır ve doğrudur. İnsanlar, maddeyi görebildikleri için ona inanır, göremedikleri manaya inanmakta zorluk çekerler. Halbuki, mana maddeden daha yüksek ve daha sağlamdır. Zira, maddeyi yöneten mana, yani göze görünmeyen âlemdir. Bu mana, bizi mıknatısın, etki alanına giren demir tozlarını kendine çekip, oynatışı gibi oynatmaktadır. Biz, o gücü göremediğimiz için, ondan sıkılıyor ve korkuyoruz.

Kelime-i tevhidi sözle söylemek değil, bizzat yaşamak lazımdır. Eğer böyle yapılmaz ve

sözde kalınırsa, o zaman insan: "Sözü insan olur amma özü insan olamaz" denen duruma düşer. Bu duruma düşmek istemeyen bir kimsenin dünyevi işlerde olduğu gibi, tevhitte de meleke kesbetmesi lazımdır. Bu en büyük melektir ve bizim vücud-u mevhubemizdir. Manevi bir vücut olduğu için de melekler gibi yemekle, içmekle ilgisi yoktur. Eğer onu istediğimiz şekilde bir insan halinde tutabilirsek, o zaman her şeyimiz yoluna girmiş olur. Çünkü, artık uhrevi işlerimizi o yapacaktır. Onun için, tevhitte çalışma; meleke kesbedinceye, melekler doğuncaya kadar devam ettirilmelidir.

Tevhide ilim yoluyla ulaşmak çok zordur. Çünkü, tüm dinleri, dini ilimleri (Arapça, fıkıh, tefsir, Hadis vs.) ve dünyevi ilimleri bilmek gerekir. Bunları öğrendikten sonra da tahakkuk etmek lazım gelir. Hepsini gerçekleştirdikten sonra insan içine çıkılabilecek hale gelinir ki, onlar arasında da hatalı yollara sapmalar olabilmektedir.

Konuşulan kişiler içinde kabil-i Hakk olanları ayırmak iyidir ve onlara yapılmış bir iyiliktir. Karşı çıkanlarla hiç münakaşaya girmeksizin: "Allah bunu da böyle yaratmış" deyip, öyle bırakmak icap eder.

Tevhidi sadece akılla halletmeye kalkmak insanı berbat eder. Ama insan çok çalışır ve bu hususta meleke kesbederse, Hakk onun işlerini meleklere yaptırmaya başlar. Zaten halk arasında: "Meleke kesbetmiş" diye nitelendirilen durum da bundan başka bir şey değildir.

Kişinin meleke kesbetmesi, sadece fiili olarak yapılan işlere münhasır değildir. İnsan, çalışa çalışa tevhitte de öyle bir hale gelir ki, hiç düşünmeden ve hiç bir kitaba bakmadan her sorunun cevabını doğru olarak vermeye başlar. Bu duruma gelen bir insan kendisi kitap olmuştur.

Tevhide iki yolla ulaşılabilir. Bu yollardan biri kurb-u feraiz, diğeri kurb-u nevafildir. Kurb-u feraiz Hakk'ın kula yaklaşması, diğeriyse kulun Hakk'a yaklaşmasıdır. Bunları evvelce de anlatmıştık.

Hakk'ın kula yaklaşması: "Dilediğini yapar" <85-16> hükmünce olur ve bunda kâfir veya mümin ayırımı yapılamaz. O, bildiğini yapar.

Kurb-u nevafil, yani kulun Allah'a yaklaşmasıysa, kulda bir aşk, bir kaynama ile başlar. Allah da bu durumu bildiği için: "Bana bir karış yaklaşan kimseye ben bir arşın yaklaşırım,bana bir arşın yaklaşan kimseye ben bir kulaç yaklaşırım, bana yürüyerek gelene ben koşarak gelirim" demektedir. Bu nedenle insan müteessir olmamalıdır. Kişiye nasip olmuşsa, o kimse gemiye veya kervandaki devesine biner ve kaptan, ya da kervancı onu gideceği yere ulaştırır. Ancak burada insanın kendini kontrol etmesi şarttır ve bu hal Kur'an'da Hızır ve Musa hikâyesiyle şöyle anlatılmaktadır.

Musa, Hızır'a kendisiyle birlikte olma arzusunu bildirince, Hızır: "Sen benim yaptıklarımı anlayamaz, işime karışırsın" diyerek bu arzuya karşı çıkar. Ama, Musa karışmayacağına dair söz verince, birlikte yola düşerler. Önce fakir bir adamın kayığına binip karşıya geçerlerken, yolun sonuna doğru Hızır kayığı deler. Daha sonra yaşlı bir karı kocanın küçük oğullarını öldürür, daha sonra da gittikleri bir beldede, istedikleri halde yiyecek alamamalarına rağmen, orada yıkılmakta olan bir binanın duvarını sağlamlaştırır. Bunların her birinde Musa, sebebini sormaya kalkar, ama Hızır anlaşmalarını hatırlatınca sorusunu geri alır. Sonunda Hızır birlikteliğin devam edemeyeceğini söyleyip, yaptıklarının gerekçesini şöyle anlatır:

"Bu deldiğim gemi fakir insanlarındı. Gideceğimiz limandaki hükümdar, limana gelen

sağlam gemilere el koyup, delik ve çürük olanlara dokunmuyordu. Bu sebeple deldim ki, o fakirlerin gemisine de el koymasın.

Öldürdüğüm çocuğun ana ve babası salih insanlardı. Ama, çocuk büyüyünce ana ve babasına asi olup, onları çok üzecekti. Onları, o sıkıntılardan kurtarmak için çocuğu öldürdüm,

Bize ekmek vermeyen o köydeki duvara gelince: O yıkılmak üzere olan duvarın altında bir hazine vardı ve o hazine o evdeki iki yetim çocuğa aitti. Eğer tamir etmeseydim duvar yıkılacak, hazine meydana çıkacak, paylaşılacak ve çocuklara bir şey kalmayacaktı. Şimdi, çocuklar büyüyünceye kadar duvar ayakta duracak ve çocuklar rüştünü ispat edince yıkılacak. Sonuçta da hazine o çocukların olacak"

Âfaki olarak bu şekilde anlatılan olayların bir de: "Biz âyetlerimizi enfüste ve âfakta gösteririz ki onların Hakk olduğunu açıkça görüp anlayabilesiniz" <41-53> hükmünce enfüsî izahı vardır ki, ona göre de: Bahsedilen gemi insanın nefsidir. Eğer insan onu kendisi delmez veya mürşidine deldirmezse, nefs-i emmare denen hükümdar ona el koyup, insanı mahrum bırakacak ve kendi istediğini yaptıracaktır.

Öldürülen çocuk, insanın kendi nefsinin yarattığı asi düşüncelerin mahsulü olan çocuktur. İnsanın içindeki ikinci çocuk ise: "Veled-i kalp" dediğimiz ilahi çocuktur. Veled-i kalp insanı hidayete götürürken, diğeri şekavete sürüklemeye çalışır. Bu iki çocuk insanın vücud-u kisbîsinin, yahut vücud-u müktesebesinin yarattığı çocuklardır. Mürşit olan Hızır, bunlardan kötü olanını öldürmüştür. Burada bahsedilen veled-i kalp, kişinin kendi mahsulüdür ve fikren oluşur. Fikren oluşan bu kalıtımsal çocuk, o kişinin, mürşidince aşılandıktan ve aşısı tuttuktan sonra, huylarının güzelleşmesiyle ortaya çıkan hünerli

çocuktur.

Duvarın altındaki hazineye gelince: O, Allah'ın hikmet hazinesidir ve insan sinn-i rüşte ermeden, yani irşada memur duruma gelmeden verilmez. Hazine-i ilahi öyle herkese teslim edilen bir şey değildir. Rıza Tevfik'in: "Darı değildir hocam, cami avlusuna saçamam" dediği, "Hikmet müminin kaybolmuş hazinesidir, onu nerede bulursanız alın" denen hazine budur. Bunu alın demek; irşada memur birini bulun ve onun irşadıyla sinn-i rüşte erin ki, siz de başkalarına takdim edebilesiniz demektir. Zaten dünya da, dünya malı da, kâinat da bir toplanıp, bir dağılmadan ibarettir. Baba toplar, oğlu yer, oğlan toplar, onun çocukları yer. Onun için dünya bir toplanıp, bir dağılma; bir varlık, bir yokluk âlemidir. İnsan hayatı bile bir nefes alıp bir nefes vermeden ibaret değil midir?..

Onun için, insan olmak gerçekten zordur. Herkesin, mürşitlerin bile daima çalışması gerekir. "Bu olmuş, bu ermiş" veya "Ben erdim" demenin anlamı yoktur. Önemli olan olmak değil, ölmektir. Var olan Allah'tır. İnsan için önemli olansa, içinde Allah olan bir varlığın kendisine ihsan edilmesidir. Ancak o zaman O'na yaklaşılabilir.

Burası fenâ âlemidir, herkes doğmuştur ve ölecektir. Ama insan için O'na yaklaşmış olarak ölmek önemlidir ki, ebediyet denen de budur. İnsan ölünce kaybolsa veya yok olsaydı, o zaman her şey çok kolaydı ve bu dünyada yapılıp, edilenler; yenip, içilenler insanın yanına kâr kalırdı. Ama, en inanmaz görünenler bile: "Allah yoktur" dedikleri halde, dünyada hiç bir şeyin kaybolmayacağını söylemekte, ve böylece, bilmeden O'nun varlığını ikrar etmektedirler. Çünkü, bu zuhur âlemi manadan zuhur etmiştir. İnsan da manadan zuhur ettiği ve: "Biz Allah'tan geldik ve sonunda O'na döneceğiz" <2-156> hükmü gereği aslına rücu edeceğine göre, demek ki, yine vardıkları yerde var olacaklardır. Ancak bu varlık keyfiyeti iki türlüdür. Birincisi: Görünmezlik âlemindeki varlık, ikincisiyse: görünür

âlemdeki varlıktır. Bunlardan esas olan birincisi, yani görünmezlik âlemindeki varlıktır. İkincisi ise; onun, bugün var, ama yarın görünmeyecek olan fer'idir. İstanbul'daki mezarlıkları şöyle bir dolaşıvermek, bu söylediklerimizin doğruluğunu ispata yeter. O kocaman sarıklı mezar taşları üzerinde adları yazılı olanlar, yaşadıkları devirlerde pek çok şeyler yapmışlardır. Ama şimdi"...

Zaten düşünülecek olursa dünyanın, toprak üstündeki bugünkü nüfusundan çok daha fazla toprak altı nüfusu olduğu anlaşılır ki, bu da insanın, madde âleminde bulunan görünmez mana olduğunu gösterir.

"Tavuk mu yumurtadan çıktı, yoksa yumurta mı tavuktan" sorusu, bu anlattıklarımızın tam olarak anlaşılamamış olması nedeniyle sorulmaktadır. Esas olan manadır ve bu mananın kabuğa girip, yumurta halini alması tavuğu meydana getirmiştir. Aynı şekilde, mananın tohuma girmesi de ağacı oluşturmuştur.

Bir kimsenin evlenip, çoluk, çocuk sahibi olması, yetmiş ilâ seksen yılda, elliden fazla aynı soyadını taşıyan kişiyi meydana getirebilir. Bu duruma göre, her şey bir zat ile bir hakikatten ibaretken, zamanla tohum vermeye başlar ve böylece de vahdetin kesreti ortaya çıkar demektir.

Kitaplarda Tevhid

Tevhitten bahsetmeyen dinî kitap yoktur. Her dinî kitap tevhitten bahseder. En başta da Kur'an ve Hadis kitapları... Bunları büyük velilerin kitapları takip eder. Bunların hepsi tevhidi anlatır, ama hepsinin bir ortak özelliği vardır ki, o da konuya mecazi bir elbise

giydirmiş olmalarıdır. Örnek mi istiyorsunuz? İşte Filibe'li Ahmet Hilmi Bey'in, A'mak-ı Hayal'i... Bir dağ varmış, adı Zirve-i Hîçî'ymiş (Yokluk tepesi'ymiş). Bununla anlatılmak istenen, kelime-i tevhidin başındaki Lâ'dır.

Bütün dinî kitaplar böyledir. Kitab-ı Mukaddes veya Budizm'e ait olanlar da dahil, hangi dinî kitabı okursanız okuyun, hiç birinde kötülük yapın, kötü iş yapın diye yazmadığını görürsünüz. Çünkü, hepsi Allah kelamıdır. Müslümanlıkta fikrî bakımdan Allah'ın ihata-yı külliyesi tecelli ettiği için, Kur'an'a eklenecek başka bir şey bulunmamaktadır. Eklenecek bir şey bulunamadığı gibi, O'ndan kaçılıp, kurtulabilinecek bir yer de yoktur. Çünkü, Allah: "Her şeyi ihata-yi külliyesiyle kapsamış"tır <4-126>. Bu noktada, ancak, kendinden kendine, yani kötü düşünceden iyi düşünceye kaçmak gerekir.

Allah, ancak sözle bilinip, anlatılabildiği için Yohanna, İncil'inde O'nu kelam olarak nitelendirmiştir. Biz de: "Kelam-ı Kadim" deriz. Peygamber'den gelen kelama da: "Kelam-ı Hâdis" denir. Hadis tabiri de buradan kaynaklanır.

Kadim olan kelam nasıl oldu da Peygamber'de Hadis hale geldi? Kelam zatta iken kadimdi, fakat beşer kisvesine bürünen Muhammed'in ağzından çıktığında hadis hale geldi.

Tevhidden Korkulur mu?

Tevhitten korkulmaz, çünkü tevhit çok zevkli, çok neşelendiricidir. İnsanlar, asıl kendilerinden korkmaktadırlar. Allah, gafûrürrahim olduğu için, insanın: "Ben günahkârım" diye korkmaması gerekir. Çünkü, korkmakla bir şey kazanılmaz. İnsan, cesur olup,

atılmalıdır. Nitekim, Mevlâna bu durumu anlatmak için: "Kâfir olsan da gel, tövbeni yüz defa bozmuş olsan da gel, putperest olsan da gel" diyerek insanları tevhide davet etmektedir.

Burada anlatılanları günümüzün zekâ düzeyi yüksek insanlarının anlaması kolaydır, ama tevhidin içinde yaşamak için, sadece onu bilmek kafi değildir. Biraz da gayret göstermek gerekir. "İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur" <53-39> âyet-i kerimesi bunu ifade etmektedir. Halk arasında da: "Dede himmet", "Oğlum hizmet" şeklindeki kısa söyleşi, aynı şeyi ifade eder. İnsanlar, her istediklerinin hemen oluvermesini bekler, ama bu isteklerinin gerçekleşmesi için hiç bir gayret sarf etmezler. Biz burada ne kadar açıklarsak açıklayalım, bunları okuyanlar ne kadar öğrenirse öğrensin, uygulama olmadıkça bu bilgiler bir işe yaramayacaktır. Biz sadece "Şöyle yaparsan böyle olur" diye yol gösteririz. Okuyan, gereğini yapmazsa, sadece laf ezberlemiş olur. İş, ameldedir. Örneğin, ben istediğim kadar: "Ben saatçiyim" diyeyim. Önüme getirilen bozuk bir saati tamir edemezsem saatçi olmadığım meydana çıkar. Ama gerçekten çaba gösterip, saatçiliği öğrenmişsem, o zaman saati tamir eder ve saatçiliğimi ispatlarım.

İnsan için önemli olan Allah'la işini uydurabilmektir. Bunun yolu kişiden kişiye değişir. Kimi züht yolundan, kimi aşk yolundan, kimi safiyetinden, kimi fedakârlık yolundan, kimi cömertliğinden bu daireye dahil olur. Tevhit, bir portakalın dilimlerine benzer. Bu dilimlerin hepsi bir bütün içinde bulunur ve tümüne birden portakal denir. "Allah'a yol canlıların soluğu kadardır" sözü bunun delilidir. Önemli olan bir kapıdan içeri girebilmektir. Hangi kapıdan girilmiş olduğunun önemi yoktur.

Kâinattaki her şey yuvarlaktır. İşte kan hücrelerimiz, işte yıldız dediğimiz küreler... Bunların yuvarlak oluş nedeni de devamlı olarak dönmeleridir. Dönen her şey

yuvarlaklaşır. Dönüş sebebiyse aşk-ı ilahidir. Bunun delili de "Hiç bir şey yoktur ki tesbih etmesin=yüzmesin" <36-40> âyetidir.

Bir şiirimde:

"Her nefis kendi kitabın okuyup ikan eder

Ger yaman, ger yahşi olsa her sözü ilan eder

Nefsini arif olanlar şüphesiz Rabb'i bilir

Kim ki Rabb'i bildi ol dem nefsini kurban eder.

Her tecelli rütbe-i Rabb'den zuhuru bulmada

Cümle esma o sebepten durmayıp devran eder

İrcii emriyle tekrar Rabb'ine raci olur

Var gibi zahir olanı lahzada pinhan eder"

diyerek anlatmak istediğim durum budur. Burada, İkan: Yakınlık, Yahşi: Kolay, Yaman: Zor, Kurban: Yakınlaşmış, Kurbiyet: yakınlık anlamında olduğundan, var gibi görüneni (Dikkat edilirse "var" değil, hayalden ibaret olduğu için "var gibi" tabiri kullanılmıştır) bir anda gizleyiverir denmektedir. Önemli olan bu hayal âlemini gözden geçirmektir. Zaten

hayal olmasa, biz yok oluveririz.

Aynı şiirin devamında:

"Kâmilin gönlünde devreyler bütün bu kâinat

Vâkıf-ı esrar olan arifleri hayran eder

Gâh celalî, gâh cemalî her zuhurat zevk için

Kim bu zevki etti idrak rahını âsan eder

Yok olup Kenzi Aziz'de var olunca Faniya

Ol ulu sultan-ı zişan ömrü cavidan eder"

denmektedir. Aynı şekilde tevhidi açıkça anlatan bir başka şiirimde:

"Vech-i pakinden nikabı kaldırınca dost heman

Iyd-i ekber oldu ol dem, çün göründü Hakk ayan"

denerek "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır" <2-115> âyetine atıfta bulunulmaktadır. Burada nikab: Örtü, varlık örtüsü, rida-yı Kibriya'dır. O kaldırılıverince insanın basiret gözü açılır ve fesemme vechullah zahir olur. Sonuç, Hakk'ın ayan ve ıyd-i

ekber olmasıdır. Bu durumda artık oruç tutmak haramdır. Zira bayram olmuştur... Şiirin devamında:

"Hep mezahir nura gark oldu doğunca şems-i Hakk

Ebr-i zulmet zail oldu kalmadı bir şey nihan

Eyledik idrak hayal-i Hakk-ı Zat-ı mutlak'ı

Masdar-ı esrar-ı mana oldu kâmil bigüman"

denmekle, hayalin aslı olan Zat-ı Mutlak'ın idrak olunduğu ve mana sırlarının çıkış noktasının insan-ı kâmil olduğu anlatılmakta ve:

"Birdir ol; kesrette bin bir ad ile yad olsa da

Cümle esma eylemekte bir müsemmayı beyan"

denerek de, işin esası açıklanmaktadır. Buna göre Mevlâna'ydı, Abdülkadir Geylani'ydi, Yunus Emre'ydi diye bir şey yok, bir Allah ile bir derya vardır. Damlalar ayrıdır. Yani, mikrofondan söylenen birdir, ama aynı ses farklı hoparlörlerden duyulmaktadır. Çünkü, herkeste sadece O vardır ve O'ndan başkası yoktur.

"Nokta-yı mutlak ahadtir. Vahidiyet kesreti

Sanma müfred, ferd-i cami oldu şeksiz kâmilan

Kim ki mir'at-ı Muhammed'te görürse Rabbi'ni

Başına kondu saadet tacı oldu mutlu can

Dost Aziz Kenzi'yle oldun ten ile can Faniya

Daimi bayram içinde buldun ömr-ü cavidan"

diye devam eden bu şiirde de, kâmilleri birer fert olarak değil, cihanı kapsayan birer ferd-i cami olarak görmek gerektiğine ve tevhidi bulmanın insana verdiği zevke işaret edilmektedir.

Tevhidin Zorlukları

Dünyada hiç bir şey kolay elde edilmez. Her şey başlangıçta zordur. Elde edinceye kadar pek çok sıkıntılara katlanmak gerekir. Bu kural tevhit ilminin öğrenilmesinde de geçerlidir. Kolaylık, öğrendikten sonra başlar.

Ehl-i tevhit, çocuk terbiyesinde de kendini belli eder ve hiçbir zaman hırsını almak için çocuğunu dövmez. Çünkü, çocuğun masum olduğunu bilir. Çocuk, dövülmeyi gerektiren bir hareket yaptığında da, onu, ona zarar vermeyecek şekilde cezalandırır.

Tevhidi laf olarak öğrenmek kolay, ama yaşamda uygulamak, yahut başka bir tabirle, onun içinde yaşamak zordur. Aslında çok zor görünüp, kolay veya çok kolay görünüp, çok zor da olabilir. Tevhit; ateş gibi görünür, ama cennettir, yahut cennet görünür, ama ateştir diye de tanımlanabilir. Bu hususa çok dikkat etmek lazımdır, çünkü ahiret ile dünya birbirinin tam tersidir.

Tevhit zordur ve zorluğu da yine insanın kendinden, kendini tarh edememesinden (bırakamamasından), taksime yanaşmamasından kaynaklanır.

"Mal canın yongasıdır" derler. Doğrudur. Çünkü, ağaç her zaman giden yonganın yerine yenisini meydana getirebilir. Bunun için ağacın suyunun kesilmemesi lazımdır. Su kesildi mi, ağaç gider.

Tevhitte var ile yoku bir tutmak gerekir. Bu iş kolay gibi görünür, ama o kadar kolay değildir. Hazret-i Peygamber bile, Mariye'den olan oğlu İbrahim'in ölümünde mükedder olmuştur. Çünkü, bir ağacın kabuğu bir anda soyulursa o ağaç ölür, ama kısmi bir soyulma zaman içinde telafi edilebilir.

Tevhidin ahadiyet ve vahidiyet konularında çok şaşıran olmuştur. Bu noktada, görünene: "Allah'tır" desen olmaz, "Allah değildir" desen yine olmaz. Çünkü, ne aynıdır, ne de gayrı... İşte burayı anlatabilmek için ben: "Özde aynı gözde ayrıdır" diyorum.

Hepimizin özü birdir ve aynıdır. Çünkü, O: "Ona kendi ruhundan üfledi" <38-72> diyerek hepimizde nefha-yı İlahi olduğunu söylemektedir. O halde hepimiz özde biriz. Bu nefhayı alıverdiği zaman, bize "Öldü" deniyor ve bedenimiz, kendini meydana getiren unsurlara ayrılıyor. Yani, haşirden neşre uğruyor. Bu noktada havayı, toprağı vs. yi de diri olarak

bilmemiz gerekiyor ki, her şey yerli yerine otursun...

Tevhidi Bilmeyenlerin Davranışları

Kendini bilen insan, tüm çalışmasının Allah için olduğunun bilincindedir. Kendini bilmeyense, kendisi için çalıştığını zanneder ve kendini bir çalıştıran olduğunun farkında olmaksızın, çalışmaya devam eder. İşte bilenle, bilmeyen arasındaki fark budur.

Ehl-i tevhit bilerek, Allah için çalışır. Diğerleriyse kendileri için çalıştıklarını zannederek, bilmeden Allah için çalışırlar.

İnsanlar, dünya zevkleri ve kendi menfaatleri için insanları yanıltmış ve tevhitten uzaklaştırmıştır. Bunu açıklamak için Kenzî Hazretleri:

"Mezahible meşârib ihtilâf etti

Anınçün her biri bir yola gitti"

diyerek, kiminin teşbihte, kiminin tenzihte kaldığını, buna karşılık beynettenzih vetteşbih olan tevhide kimsenin rağbet etmez hale geldiğini anlatmak istemişlerdir. Çünkü, tevhit, bu ikisinin birleşme yeridir ve yolu da, tenzih ile teşbih arasında vahdeti bulup, "Bizi dosdoğru yolunda ilerlet" <1-5> dileğinde sebat etmekten ibarettir. Bunun daha basit bir açıklaması ise: "İnsanın Allah’a niyazının havf ve reca arasında olmasıdır" cümlesiyle yapılabilir.

İnsanlar, aslını bilmedikleri için, O'nun aynadaki görüntüsüne tapmaktadırlar. Tevhit açısından işin aslına bakılırsa, o asıl da bizdedir, ama kalbimizde ve gizlidir. Kalıbımızda veya hayalimizde değildir... Onun için:

"Kalp içinde sırr-ı zat

Kalbin aksi kâinat"

diyoruz. Biz, kâinattaki hayali de ayrı görmediğimiz için, kâinatı kendimize ayna, yani karan yapıyoruz. Karanda kavga olmaz. Ama, eviç ve hadid arasında, biri yukarda, diğeri aşağıda olduğu için çekişme olur.

Tevhitten haberdar olmayanlar, yaşantılarını evdi, arsaydı, paraydı, arabaydı diyerek tamamen hayal olan nesneler üzerine kurarlar. Bu dünyaya kimlerin gelip, geçtiğini ve pek çoğunun da aynı şeylerle hayatlarını heba ettiğini hiç düşünmezler. Halbuki bir an düşünseler, bu var zannettikleri şeylerin hepsinin gün gelip kaybolacağını, ama bugün hayal diye nitelendirdikleri iç âlemlerinin aslında hakikat olup, onlarla daima birlikte olacağını kabul etmek zorunda kalırlar ki, bu da; hayal denenin hakikat, (Yokun var) hakikat zannedilenin ise hayal (Var görünenin yok) olması demektir. Kâinattaki tek Var'ın gerçeği, yani hakikati içte, kabuğu, yahut hayaliyse dıştadır. Doğrusu bu olduğu için, bunu böyle bilmek gerekir.

Tevhit yolunda aranan insanlıktır. İnsan, insanları birleyen olduğu zaman, ehl-i tevhit olur. Böyle olunca da, karşısındaki kendisi olduğundan, komşusu aç olanın tok gezmesi günah addedilmeye başlanır. Çünkü, aç gibi gördüğü komşu aslında kendinden gayrı değildir ve insanın kendini aç bırakması da vücuduna zararlı olduğu için günahtır. Bu sözü

şeriat erbabı da aynen, ama manasını bilmeden: "Komşusu aç olana tok gezmek haramdır" diye söyler, ve Peygamberimiz'in hadisi olduğunu belirtir. Hadisin aslı: "Komşusu aç yatarken kendisi tok olan bizden değildir" şeklindedir. Bu hadis, bize tevhit dediğimiz birliği anlatmak için söylenmiştir. Bizim: "Tevhit lafla değil bizzat yaşanarak öğrenilir" deyişimizin nedeni de budur, yapmaya çalıştığımız da budur... Biz, bir bütün olmaya çalışmıyor muyuz"..

Ehl-i tevhit, insanları birleyen kimse demektir. Bunu ispat için de birbirine yardım edip, birbirinin ihtiyaçlarını giderirler. Bunu yapmayana ehl-i tevhit denemez.

Ehl-i tevhit olan, herkesi bir evin çocukları gibi görmeli ve kimseyi kıskanmamalıdır. Zaten O'na: "Baba-yı âlem" denmesinin nedeni de budur. Hıristiyanlardaki muhterem peder anlayışı da buna benzer.

Ehl-i Tevhidin Özellikleri

İnsan ölmez. Ölüm hayvaniyet âlemine ait bir keyfiyettir. Ben "Faniya ölüm fenâ buldu" derken bunu özetlemiştim. Ehl-i tevhit olabilmek için ölümü öldürmek şarttır.

Bir insan: "Dünyaya çıplak geldim, çıplak gideceğim" düşüncesine ulaşırsa, o zaman tevhidi bulmuş ve ehl-i tevhide uygun hareket etmiş olur. Böylelerinin arkasından dünya koşturmaya başlar.

Ehl-i tevhit, sen ben, ben sen olmuştur. Bu birlikte gönül kıran, kendi gönlünü kırmış olur. İki testi birbirine vurulduğunda biri kırılırsa, diğerinde de en azından bir zedelenme, sır

veya cidar çatlağı oluşur. Karşısındakini cehenneme sokan bir kimse de, oraya önce kendisi girmiş demektir. Onun için ehl-i tevhit, daima zevk içinde yaşayıp, güler ve hande eder. Allah, bunu herkese nasip etsin!..

Zahir uleması, Peygamberimiz'in daima gülümsediğini, hiç bir zaman kahkaha ile gülmediğini söyledikten sonra: "Kahkaha atmak insanın kalbini karartır" diye ilave ederler. Gülmekten kalbi kararanlar, kendini bilmeyenlerdir. Allah'la işini kuranın gülmekle niye kalbi kararsın" Allah'la işini kuranın kahkaha bir yana, kalkıp göbek atmakla bile kalbi kararmaz. Bir insan dostuyla birlikte olup, dostunu sevdikten sonra, niye bunun keyfini sürmesin"

Zevk, ehl-i tevhidin hakkıdır. Bunu önlemeye çalışanlar, ehl-i tevhidin bulduğundan daha fazlasını mı bulmuşlardır? İnsan dostunu, dostu da onu sevdikten sonra daha ne istenebilir?

Bu sevgi ve dostluğa ulaşabilmek için kelime-i tevhidin başındaki Lâ'yı çok iyi zevk etmek lazımdır. Bu da nefis, can, akıl, ve beden dahil, her şeyi O'na verebilmek ve "Hepsi O'nundur" diyebilmekten geçer. Nefse ayrı bir varlık vermek başa belayı almak demektir. Sadece nefis değil, kâinattan kıl bile kalsa durum değişmez. Çünkü, hepsi O'nundur. Bunu gerçekleştirmenin yoluysa zikirden geçer. Çünkü, zikir: "Zikredeni zikrederim" <2-152> âyetinin uygulamasıdır.

Ehl-i tevhidin her gördüğü kendisidir. Ben bunu:

"Tevhit ehli gayrı görmez gördüğü san kendisi

Kendine hizmet eder, hem kendinin efendisi"

diyerek anlatmıştım. "Ehl-i tevhidin kaşığının sapı bir metre olur" denmesinin nedeni de budur. Ehl-i tevhit kendini tenzih, karşısında gördüğünü de kendinin teşbihi olarak algılar ki, bu durum âyât-ı muhkemat ve âyât-ı müteşabihat kavramlarının en basite indirgenmiş anlatımıdır.

Ehl-i tevhit olanlar, istedikleri takdirde, kendi çevrelerinde bir cennet oluşturabilirler. Bazıları bunu kendi muhitlerinde gerçekleştirmişlerdir. Örneğin: Mevlâna... Kendi camiasında musiki ve semayı ibadet vasıtası haline getirmiş ve kabul ettirmiştir.

Pek çok insanın açlıktan öldüğü ve onlardan kat be kat fazlasının sıkıntıdan kıvrandığı günümüzde, tümünün sıkıntısını giderip, ölmesini önleyebilecek miktardan çok daha fazla bir meblağı, maalesef, beşeriyet, insanları daha fazla öldürecek silah yapmak için harcamaktadır. Bu da Allah'tandır, çünkü başka türlü gözleri doymuyor ve akıllanmıyorlar. Onun için bir ceza verilmesi gerekiyor ki, akılları başlarına gelsin.

Kulluk esfeli sâfiliyn'de kalmaktır. Ehl-i tevhit olanlar da yine kul gibi görünürler, ama onlar, eski kulluk hallerinden çıkmış ve kurban olarak âna yaklaşmışlardır. Kurban olmanın Kurb-u ân, yani O'na yaklaşmak demek olduğunu evvelce anlatmıştık.

İnsan ancak, Allah'ın malını, Allah'ın dağıttığı gibi dağıtırsa ehl-i tevhit olabilir. Yoksa, lafla ehl-i tevhit olunmaz.

Ehl-i tevhit için torba değil, heybe gereklidir. Çünkü, torba tek gözlüdür ve insan

bulduğunu onun içine atar. Heybe ise iki gözlüdür. Torba Arapça'daki Ayın harfine, heybe ise He harfine benzer.

Hüviyetin iki gözü vardır. Ayın'ın ebced değeri yetmiştir. Yetmişin yarısı otuz beş eder. Torbada tek göz olduğu için, içinde ne olduğunu bilmek mümkün değildir. Rahmet atı gazap atını geçtiği için, ayın'ın kırk ve otuz olarak ikiye ayrılması gerekir. Kırk, Mim harfidir. Bunun yetmişe tamamlanması için ikinci gözün otuz olması icap eder. Kırklık gözün öne, otuzluk gözün de arkaya atılması lazımdır. Böylece iyi şeyler önde, kötü şeyler arkada toplanmış olur.

Ayın harfi insanı temsil eder. Onun için: "Gel benim güzel ayın'ım" denir, ama içinde ne olduğu bilinmez. Ayın meçhuldür, zira kafasının içinde ne olduğunu kendinden başkası bilmez. İnsanda iyilik de vardır, kötülük de... Torba ikiye ayrılıp, mim'i öne alındığında, iyilikler önde toplanır. Lam istidat harfi olduğu için, iyilik tarafına da, kötülük tarafına da çevrilebilir. Rahman da, şeytan da insanda olduğu için, ehl-i tevhit insandan başka bir şeye bakmaz.

Ehl-i tevhit, zuhur âleminde şeriat, butûn âleminde ise hakikat der. Ehl-i şeriat, şeriatın erkânına şeriat der. Ehl-i tevhit olan, ya Hakk için, ya da karşısındaki için çalışır. Kendisi için çalışan ehl-i tevhit olamaz.

Ehl-i tevhit, yani marifet ehli, olaylara daima yukardan baktığı için şeriattaki bazı kurallara pek itibar etmez. Bu kurallardan biri kısas kuralıdır. Ehl-i tevhit nazarında Hakk'tan başka bir şey olmadığı için, düşman kavramı da yoktur. Bu nedenle kimi kimden şikayet edebilir?

Bu durumu Nasreddin Hoca çok güzel anlatmıştır. Kendisi kadıyken bir gün birisi gelir ve:

"Filanca bana şöyle yaptı, böyle yaptı, ondan davacıyım" der. Hoca adamı dinler ve ona: "Sen haklısın" der. Bunun üzerine devalı itiraz eder ve olayı bir kez kendi açısından anlatır. Onu dinleyen Hoca, ona da: "Sen haklısın" der. Bunu duyan karısı: "Yahu Hoca bu nasıl karar, hem davacı, hem davalı haklı olur mu" deyince Hoca ona döner ve: "Vallahi hanım sen de haklısın" der. Bu fıkra, ehl-i tevhidin olaylara bakış açısını göstermesi bakımından çok güzel bir örnektir.

Tevhit açısından her şey Hakk olduğu ve alt âlemlere, yani dünya hayatına hitap eden bazı şeriat kuralları bu mertebede geçerliliğini yitirdiği halde, "Hakk geldi batıl yok oldu" <17-81> âyeti bize bunu anlatmaktadır. Dünyada yaşandığı için, bu kurallara direkt olarak karşı çıkmamak gerekir. İrfaniyet de bunu gerektirir.

Allah'a inanmayan, Hakk'ı tanımayan şeytan olduğu için, şeriat kurallarının uygulanmasına karşı çıkmak, bu âlemde anarşiye sebep olacaktır. Bu yüzden ehl-i tevhit bu kuralların uygulanması hususunda şeriat ehlinin işine karışmamayı tercih eder.

Ehl-i tevhit olanlar alt âleme iner ve o âlemlerin iktizasını yerine getirmeye kalkarsa, o zaman daneyi bırakıp, sap ve samanı yemeğe kalkmış gibi olur. Mürşitler, üst seviyelere böyle yükselinileceğini bildiklerinden, bazen müritlerinin kusursuz olması için, onların anlayamayacağı zorluklar ortaya çıkarıp, titizlik gösterebilirler. Bunların örneklerini ilerde Mürşit ve Mürit bahislerinde vereceğiz.

"Hakk geldi batıl yok oldu" <17-81> deniyor. Bu âyete tevhit nokta-yı nazarından baktığımız zaman: "Hakk'tan başka bir şey var mıdır ki, firar edebilsin" sorusuna makul bir cevap bulmak gerekir. Bu cevap şudur: Batıl; var gibi görünenin adıdır. Hakk ise görünmeyendir. Onun için ben size: "Var görünen yoktur, görünmeyen vardır" dedim.

Hakikat vardır ama görünmez, Görünen ise hayalden ibarettir, yani aslında yoktur. Hakikat ortaya çıktığındaysa hayalin kaybolması tabiidir.

Zahir uleması: "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü" <2-115> âyetindeki "Allah'ın yüzü" ifadesindeki yüz kelimesi insanı hatırlattığı gerekçesiyle, bunu zat tabiriyle anlatmaya çalışırlar. Sıfât zattan ayrı değildir. Zat denizin kendisi, sıfât da o denizin dalgalarıdır. Yoksa zat ayrı, sıfât ayrı, yani deniz ve dalgaları birbirinden ayrı yerlerde değildir. Dalgalar bizim bedenimize tekabül eder. Öyle olduğu için, bedenimiz gelip gidici, ama ruhumuz bakidir. Öldüğümüzde tıpkı denizin dalgası gibi, denizden çıkıp, yine denizde kaybolmuş oluruz.

Zahir ulemasının zat ve sıfâtı ayırma nedeni insanı çok aşağı mertebelerde görmeleridir. Onlar insanı, hep günahkâr olarak görürler. Gerçek öyle dahi olsa, Allah: "Kullarıma haber ver ben affedici ve merhametliyim" <15-49> derken son derece kesin bir ifade kullanmaktadır. Hatta bir de: "Kullarım hiç günah işlemeseydi ben günah işleyen bir kavim yaratırdım" demektedir. Bu da gösteriyor ki, bizim günah işlememiz, kendi arzularımızdan çok, O'nun belli tecellileriyle olmaktadır. Bizim günah işlememiz, sevaba yönelebilmemiz için gerekli olmaktadır. Bu konuda tevhitte biraz daha ileri gidip, şeytanın gerekliliğini söylemek de mümkündür. Zira şeytan olmasaydı, biz Rahman'ı bulamazdık. Şeytanı biz yaratmadığımıza göre, onun yaratılışında da bir hikmet aramak gerekir ki, bu hikmet, zıtların birbirinin tanınmasında yardımcı oluşudur. Şeytan olmasaydı biz doğru yolu nasıl bulabilirdik"

Bu durum kuyumcunun mihenk taşı olmaksızın altının kaç ayar olduğunu bilememesine benzer. Altının kaç ayar olduğu, o kara taş sayesinde anlaşılır. O halde her şey yerli yerince yaratılmıştır ve hiç bir şeyi inkâr etmemek lazımdır.

İnsan için bilgi, kendini bilmektir. Kendini bilmeyene çocuk nazarıyla bakılır ve yaptıkları hoş görülür. Ehl-i tevhidin şeriat ehlini hoş görüşünün nedeni de, onlara çocuk nazarıyla bakıyor olmasıdır. Ehl-i tevhit, kâinatın mel'abe-i vahdet, yani oyun yeri olduğunu bilir ve orada oynayanları seyretmekle yetinir, yaptıklarını da hoş görür. Mezahir âlemi denen bu âlemin hakikat değil, çocukların hayal âlemi ve oyun yeri olduğunu: "Şu dünya hayatı oyundan, eğlenceden ibarettir" <47-36> âyeti bildirmektedir. Burada çocuklar oynayacaklar ve sonra her şeyi bırakıp, gerçek evlerine döneceklerdir.

İnsanın esas evi, Allah'ın yanıdır. Oraya erişebilmek için mürşitler telkinde bulunmakta ve insanlara gerçeği öğretmeye çalışmaktadırlar. Bunlar Kur'an'ın sözleri olduğu için hepsi doğrudur ve söylenenler, ister istemez, günün birinde gerçekleşecektir.

Ehl-i tevhit, irfan sahibi olduğu için, gönlünü bozmaz ve Allah'ın her şeyi yerli yerince yaratmış olduğunu bilip, hiç bir şeyi tamamen yok etmeyi düşünmez. Bir ceviz ağacını örnek alalım: Onun verdiği tüm cevizleri alıp yağını çıkarabiliriz, ama o yağdan tekrar bir ceviz ağacı meydana getirmemiz mümkün değildir. Yeni bir ağaç yetiştirebilmek için olgun bir cevize ihtiyaç vardır. Ama, Allah isterse, fonksiyonunu yitirmiş bir ağaç türünü tamamen yok edebilir. Aynı durum insanlar için de geçerlidir. Allah, insanların kimini piyon, kimini at, kimini, kale, kimini vezir yapmıştır. Adeta satranç oyunundaki gibi... Zaten satranç da oyunlar içinde tevhide en uygun oyundur. Piyon olarak yaratılmış insanları, piyon diye küçümsemek hatadır. Çünkü, o küçümsenen piyon terfi ederse şah dışında her şey olabilir. Kale, at, fil, hatta vezir bile olabilen piyonun olamayacağı tek şey şahtır. Terfi etmek piyonun elinde değil, onu oynatan gücün elindedir.

Vahdet ehli, basiret gözleri açılmış olduğundan, karşısındakini kendisi olarak görür. Çünkü, manen her şey kendi kalbindeki bütünün görüntüleridir. Onun için siva diye bir

şey kalmamıştır. Siva denen şey, kevn ü mekân (Yapıl, yıkıl) âlemidir. Bu, bir taraftan yapılıp, diğer taraftan yıkıldığı için fenâ âlemi diye adlandırılır. Bunun esası da yine kalpteki beka âlemidir. Bu yüzden burada kalplerini dolduranlar, ilelebet o doldurduklarıyla yaşayacaklardır.

Ehl-i şeriat, insanları mümin ve kâfir diye ayırıma tabi tutar. Ehl-i tevhidin insanlar arasında böyle bir ayırım yapma hakkı yoktur. Çünkü, tüm insanlar Bir'in uzuvlarından ibarettir. Burada bizim, zaman zaman "Ehl-i şeriat" veya "Zahir uleması" deyişimiz, onları kendimizden ayrı gördüğümüzden değil, bir uzvumuzun fonksiyonlarını ve o fonksiyonlardaki eksiklikleri belirtmek içindir. Can her yerde aynı candır ve ehl-i tevhit de, her olaya canın birliği açısından bakar.

Varlığın tek olduğunu bildiği için, ehl-i tevhidin kimi hoşgörü âleminde, kimiyse hayrettedir. Çünkü, bilirler ki, her şey ve her esma Allah'tan gelmiş, dönüp, dolaşıp, yine O'na gidecektir. Bu nedenle Efendi, birdir, Seyyit birdir. Bunları ayrı gibi gösteren fark ü temyizdir. İşin aslını bilecek kemalâta ermeyip, olaylara sadece akıl açısından bakanlar, esmaların farklı zevklerini birleştiremediklerinden, bu farklılıklara ayrı varlıklarmış gibi bakar ve hep: "Hangisi, hangisi" sorusuna cevap ararlar. Bilenlerse: "Hangisi yoktur, hepsi O'dur" der, Allah'ı bilir ve kâinatı idare edenin bir zat ile sıfâtı olduğunu, geri kalanların tümünün bir yansıma, fakat müdrike (Bilinçli) bir yansıma olduğunu idrak ederler.

Tevhit, sevgiden ibarettir. Sevgi olmazsa tevhitten söz edilemez. Allah kimseyi sevgiden mahrum etmesin!..

Bu sebeple, "Ehl-i tevhidim" diyenin evinde huzursuzluk olmaması lazımdır. Çünkü, ehl-i

tevhit olan, dilini tutmayı, gönül yapmayı bilir ve evinde de böyle davrandığı için kavgaya, dövüşe meydan vermez.

Bilenlerin sabırlı ve affedici olmaları gerektiği, Kur'an'da: "Kızgınlığınızı yenip, insanları affedici olun" <3-134> diye yazılmıştır.

Şer'an küslük süresinin çok kısa olması gerektiği söylenir, ancak ehl-i tevhit arasında küslük diye bir şey olamaz. Çünkü, onların nazarında gerçekte Allah'tan başka bir varlık olmadığı için, kim kime küsüp, kim kime darılabilir?

Bu sebeple, kendini bilen bir insan, karşısındakine ağır bir söz de söyleyemez. Hakk'tan başka varlık olmadığının idrakine varmış olan ehl-i tevhit bir kimse, kime nasıl kötü söz söyleyebilir?

Ehl-i tevhit: Karşısındakini Hakk gören demektir. Kişi, karşısındakinin Hakk olduğunu bilmiyorsa, ona ehl-i tevhit denemez.

Birbirine el kaldıran, dayak atan, kavga, dövüş ve hakaret edenler, bu bilince varamamış olanlardır. Bu bilinçsizlik, karısını, hatta çocuğunu dövenler için de geçerlidir.

Ehl-i tevhit nazarında kötülük, insanların kendi düşüncelerinin kötü olmasından ibarettir. Yoksa, Allah kötü bir şey yaratmamıştır.

Tevhit ilmini bilenler her şeyden bahsedebilir, çünkü her şeyi toplayıp, miracını yaptırır ve bir noktaya getirirler. Zaten her zerrenin miracını yaptıramayan, maarif-i ilahide tam

anlamıyla vukuf peyda etmemiş demektir. Miracın, asıldan bu andaki duruma gelinceye kadar geçirilen tüm keyfiyetler olduğunu söylemeye hacet yoktur her halde...

Tevhitte insandan başka bir şey olmadığı için, ehl-i tevhit olanlar kâinatta her gördüklerini insanda uygularlar. Benim saatten çiçeğe, topraktan ağaca kadar her şeyi insana uygulayarak anlatışımın nedeni budur. Kendini bilen bir insan için hiç bir şey kendinden ayrı değildir. Buna dünya da, ahiret de dahildir.

Tevhit ehline her şey konuşur. Nasıl Yunus'a sarı çiçek konuşmuşsa, mezar taşları da konuşur ve bazı gerçekleri, nedenleriyle birlikte söyler. Onun için ehl-i tevhit olanlar, hiç bir zaman "Bu neden böyle olmuş" demezler. Örneğin: Mezar taşları cenazenin baş ve ayak uçlarına karşılıklı olarak konur. Ama, başa konanın üzerine yazı yazıldığı halde, ayak ucuna konanda yazı olmaz. Bunun nedeni de ayak ucundakinin Lâ, baş taraftakinin ise İllâ noktasını belirtmesidir. İş baştadır. Baş emir verir, ayak yürür, dolaşır. Bu duruma: "Allah emreder, kul dolaşır" demek de mümkündür. İnsanın ayakları olmazsa yürüyemez, ama yaşamaya devam eder. Başı olmazsa yaşaması mümkün müdür? Onun için Allah esastır ve var olan O'dur. O olmazsa, hiç bir şey olamaz. ******

Benim bir ilahimde: "Bu zevk öyle bir zevktir ki" deyişimin nedeni tevhit zevkini ima etmektir. Bu zevke erene her şey bilgi vermeye ve onunla konuşmaya başlar. Tabii o da her şeyle...

Ehl-i tevhit için her şey bir uyarıdır. Mesela: Bir hücreyi ele alalım. Hücre kemale erdi mi, ikiye ayrılır. İkiye ayrılmış olan yavru hücreler de kemale geldiklerinde tekrar ikiye ayrılırlar. Böylece Bir'in idamesinin iki ile olduğunu ve devamlılığın ikinin bir, birin iki olmasıyla sağlandığını bize göstermiş olurlar. Bu çoğalma iki, dört, sekiz, on altı, otuz iki

diye giderken bize Bir’in çoklukta görülmesini de ispat eder.

Ehl-i tevhide her şeyi Allah okutmakta olduğu için, hangi kitaba bakılırsa bakılsın, tevhit ehlinin söylediklerinin doğru olduğu görülür. Çünkü, onların söylediklerinden başka bir doğru yoktur ve "Ehl-i tevhit" diye; her şeyi yerli yerince ve mertebeleriyle bilenlere denir. Anka’nın, Simurg’un, Kaf Dağı’nın vücudu olmadığı halde, tevhit ehli bunların ne olduğunu bilir. Örneğin: Kaf Dağı insandır. "İnsan her şeydir" demek kolaydır, ama mertebelerini bilmek zordur. Kur’an bellidir, yazılmıştır, hatta pek çok dile de tercüme edilmiştir. Ama önemli olan onun âyetlerinin hakkını verebilmektir. İşte namaz konusu... Tevhit ehli her an namazdadır, ama avamın bunu anlamasını beklemek hayal olduğu için, onlara salât-ı mefruze (beş vakit namaz) farz olmuştur ki, bunun vasıtasıyla intizama girsinler.

Allah korkusu olmayan bir toplumda her şey birbirine karışır ve anarşi doğar. Sonuçta her şey berbat olur. Tabii, berbat olan bizzat fertler olacağı için önce huzuru kaçan da onlar olacaktır. Böyle cemiyetlerde maddi ve manevi mertebelerin değeri kalmayacağı için düzen da bozulacaktır.

Tevhidi bilen kâinatı bilir, çünkü kapıları açılmış ve her zerre meydana çıkmıştır. Tevhidi bilmeyenlerse, tevhidin kelimesinde kalmışlardır. Ancak, Allah, bin bir esmanın ve kelimenin ruhaniyetinin hatırı için onlara da bir zevk verir ve onlar da kelimeden zevk alıp, bu zevkle ibadete yönelirler. Yaptıkları ibadetten bir şey kazanmadıkları halde, aldıkları zevk sebebiyle ibadetten kopamazlar. Bu durumu daha önce ilk, orta lise öğrencilerinin derslerini örnek göstererek izah etmiştik. Kişiler bu ibadetlerinde samimi ve nasipleri de varsa, Allah onlara yardım eder ve karşılarına bir mürşit çıkarır, o mürşit vasıtasıyla da tevhidin gerçeğine ulaştırır.

Kişi, tahakkuk ettikten sonra sohbetten daha fazla zevk almaya başlar. Bunun nedeni, o kimsenin, o safhaları yaşayarak geçmesi ve anlatılanların hangi mertebeyi ilgilendirdiğini anlamaya başlamasıdır. Tahakkuk etmemiş kimseler de sohbetten zevk alır, ama sohbetin hangi mertebeden yapıldığını bilmediği gibi, kendi mertebesinin de farkında olmadığı için, dinlediklerinin nerelere kadar gittiğini idrak edemez.

Tevhide vâkıf kişiler, kalplerine gelen misafir-i gaybinin hangi mertebeden geldiğini, Rahmaniyetten mi, yoksa şeytaniyetten mi, yahut sıfât-ı asliyeden mi, yoksa sıfât-ı selbiyeden mi olduğunu bilirler. Bilmeyenler anlatılanların içinde boğulup, kalır ve zevkine eremezler.

Gelen kötü bir şeyse, Allah onu ifşa ettirmez, ama iyi bir şeyse, o zaman insanın içinde bir zevk uyanır ve bilenler bu zevkin hangi mertebeye ait olduğunu anlarlar, zira kendileri de oradan geçmişlerdir. Bu durumu bileşik kaplara benzetmek mümkündür. Bileşik kaplardan birindeki su hangi seviyedeyse karşısındakinde de o seviyede olacağı için, iki taraftaki su seviyesi daima aynıdır. Bunun anlaşılmasını kolaylaştırmak için camları değişik renkte olan güneş gözlüklerini örnek olarak ele almak mümkündür. İnsan gözüne kırmızı camlı gözlüğü takarsa çevreyi kırmızı, yeşil camlı gözlüğü takarsa da yeşil görür. Bunun anlamı şudur: İnsan kendi masdarından sudur eden tecelliyatı âfakta görecektir. Yani, kişinin içinde zevkli bir tecelliyat varsa, kâinat onun için cennet, içinde sıkıntılı bir tecelliyat varsa da cehennem olacaktır. Kâinat aynı olduğu halde, onu, içindeki zevkle bakan cennet, sıkıntıyla bakansa cehennem olarak görecektir. Tıpkı, farklı renklerdeki güneş gözlükleriyle etrafa bakanların çevrelerini gözlükteki camın renginde görmesi gibi...

Ehl-i tevhit, bu ilmi asla para kazanmak için kullanmaz, ancak, kendine verileni de Hakk'tan bağış olarak gördüğünden, geri çevirmez. Çünkü, Hakk kendisi için harcanan

her kuruşa en az on katıyla karşılık verir ki, bu durum Kur'an'da: "Her kim iyilikle gelirse ona on katı verilir" <6-160> denerek belirtilmiştir. Peygamberimiz'in: "Bana bir karış yaklaşan kimseye ben bir arşın yaklaşırım, bana bir arşın yaklaşan kimseye ben bir kulaç yaklaşırım, bana yürüyerek gelene ben koşarak geliri" Hadisi de bunu anlatmaktadır. Bu alışveriş Hakk'ın bir şeyi sağ cebinden alıp, sol cebine koymasına benzer. "Bazen niye vermiyor" diye sorulabilir. Bunun cevabı; "Vermemesi kişi için daha hayırlıdır da ondan" denerek verilebilir.

Buranın da, öbür âlemin de sahibi Allah'tır ve O'ndan başka varlık olmadığına göre, bu görünenlerin tümü hayalden ibarettir. İnsan, ister elli yıl, isterse bin yıl yaşasın, bu da sadece bir hayaldir ve gerçekte bu süre bir ândır. Kaç yaşında olursa olsun insan, daima kendini dün dünyaya gelmiş gibi hisseder. Ehl-i tevhit, bu gerçekleri içinde yaşayarak öğrendiği için daima güler yüzlüdür ve huzurdan başka bir düşüncesi yoktur. Onun için yemez, yedirir; giymez giydirir; fedakârdır ve hırsı yoktur. Bilir ki, malın da mülkün de, paranın da, pulun da sahibi Allah'tır. Bu bilinçte olduğu için de göçerken, nasıl göçtüğünün farkına bile varmadan istekle göçüverir.

Tevhitte azap yoktur. Çünkü, azap aşağı mertebelere ait bir keyfiyettir. Mertebesi yükselenler, mertebelerine göre sıkıntı, azap ve tereddütten kurtulmuş olmalıdır ki, o mertebeye geçerken aldıkları dersleri yaşama geçirdikleri belli olsun.

Yılan yerde sürünür, ama satranc-ı urefa'da yukarılara kadar çıkan iki yılan daha vardır. Bunlardan biri gurur, diğeri ise haset yılanıdır. İnsan yükselip, bu iki yılandan kurtulduğunda artık ne gamı kalır, ne kederi, ne de azabı...

Ehl-i tevhit bu yüksekliğe ulaşmış olduğu için, hiç bir durumda sıkılmaz. Çünkü, gereğinde

kalabalıkta yalnız kalmayı, yalnızken de kalabalıkta (Kendi iç âlemlerinde) olmayı öğrenmiştir. Hepsi, bu zevki kendilerine bahşeden efendilerine medyundurlar. Bu zevke erişmek için Efendilerine ettikleri hizmetten de asla vazgeçmezler. Zaten yaptıkları da ayda bir kaç kere huzura varıp, sohbet dinlemek veya onun vereceği ufak tefek görevleri yerine getirmekten ibarettir. Allah'ın işine karışılmayacağını, O'nun ne isterse onu yapacağını, kimine Süleymanlık verip, kiminin Süleymanlığını alacağını bilirler. İbrahim Ethem Hazretleri'nde olduğu gibi... Onun Süleymanlığını alıp, mana padişahı yapıvermiştir. Onun yaptıkları, manada da, maddede kendini gösterir. Kimini maddeten zengin eder, kimini manen... Kimini hem maddeten, hem manen zengin ederken, kimine hiç bir şey vermez ki, böyle olmaktan, hiç bir zevke erememekten herkesi Allah korusun. Böylelerine: "Dünyada ve ahirette hasret kalmış" denir.

Zaman zaman halkın, Müslüman olmayanlar için: "Gavur, kâfir" gibi sıfatlar kullandığını ve onların cehennemde yanacağını söylediğini duyuyoruz. Halk nazarında cehennem, adeta hayali bir yanardağ gibidir. Bunun etrafında zebaniler dolaşır ve bu gavurları tutup, o ateşin içine atarlar. Tabii, bu düşünce primitif bir hayal ürünüdür. Evet, ateş vardır, vardır, ama bu ateş sıkıntı ateşidir. O gavur denenlerin yaptıkları faydalı işler ve faydalı buluşlardan herkes istifade edip, "Allah şunu bulandan razı olsun" diye dua ederken, o buluş sahipleri huzur bulmaz mı" Tabii bulur... İşte benim kullandığım takma dişler... On beş yıldır ben o dişlerle idare ediyorum. Onlar olmasaydı gıdaları doğru dürüst çiğneyemeyeceğim için hazımsızlık çekecektim. Şimdi ben bu dişleri bulana teşekkür ederken, o nasıl olur da cehennemde yanar? İnsanlığa faydalı işler yapan kimseler zahiren beşeriyete, bâtınen de kendilerine hizmet etmiş olurlar. Çünkü, burada görünen Hakk'tan gayrı değil, O'nun zuhuru, ism-i zahiridir. O halde tevhidi bilen ve bu kanaata varan kimse olarak biz nasıl böylelerine kâfir diyebiliriz" Ehl-i tevhit nazarında en büyük kâfir insan-ı kâmildir. Neden? Kendini örttüğü için... Çünkü, bildiğimiz gibi kâfir, örtücü

demektir. Halk arasında anlaşıldığı gibi cehennemde yanacak kişi değil...

Bunun böyle olduğunu ben daha yola girmezden önce Hüseyin efendi ile geçen bir konuşmadan öğrendiğimi evvelce anlatmıştım. İşin aslını bilmeyenlerin bu şekilde düşünmelerinin nedeni, korkudur. İnsanda bir korku vardır. Bu bizim anladığımız manada bir korku değildir. Buna tenzir adı verilir ve inzar kökünden gelir. Anlamı ise; Yol gösterici demektir.

Tebşir kelimesi de ferahlatıcı anlamındadır. Bu duruma göre: Mübeşşiren ve neziyrâ; Ferahlatıcı ve yol gösterici anlamındadır. Biz korkmuyor muyuz? Tabii korkuyoruz, ama bu korkunun ne olduğunu da, tezahürünün edep olduğunu da biliyoruz. Nasıl, bir makam sahibinin yanına girerken kendimize çeki düzen veriyor, önümüzü ilikliyorsak, Allah'ın huzuruna varırken bunun çok daha fazlasını yapıyoruz. İşte: "Huşu" dediğimiz de budur.

Allah'ı sevip, baktığı her yerde O'nu görenin nazarında güzelden başka bir şey yoktur. Notre d'am'ın Kamburu filmindeki kambur bile, böylelerinin nazarında güzeldir. Çünkü, o da sevmesini bilmektedir. Çirkin görünen asıl değil, onu aynasında yansıtandır. Aynanınsa hiç bir değeri yoktur.

Çirkinlik kavramı, bir şeye nefsani yönden bakıldığı zaman ortaya çıkar. Zat'a eren bir insan, O'nun bir nur-u azam olup, kâinatı aydınlattığını idrak eder ve baktığı her yerde o nuru görmeye başlar. Öyle olunca da her şey güzel görünür. Çirkinlik olarak kabul edilenler de böyleleri nazarında, aslı toprak olan aynadaki yansıma hatalarından başka bir şey değildir. Çünkü, nurda çirkinlik olamaz.

Ehl-i tevhidin âleminde bozgunculuğa yer yoktur. Her şey ivazsız ve garezsizdir. Kısacası,

sadece ilahi düşünceler vardır, kötü fikirlere yer yoktur. Bu sebeple farklı gruplaşmalar olsa bile, hafız-ı hakiki olan O, daima tevhit ehlini muhafaza eder. Bunun nedeni pırlantanın çamura düşmekle değerini yitirmemesi, zamanı gelip, çamuru suyla temizlendiğinde yine parlamaya başlamasıdır.

Bir sapan taşı altın bir tasa vurup onu zedelese, o sapan taşının değeri artmadığı gibi, altının değerinde de bir azalma olmaz. Çünkü, altın yine altındır. Böyle olunca da korku ortadan kalkar. Altın altınlığını koruduğuna göre, aldığı darbe onu korkutmaz.

Allah: "Üç kişi gizli konuşmaz ki, dördüncüleri Allah kendisi olmasın, beş kişi gizli konuşmaz ki, altıncıları O olmasın, daha az olsunlar, daha çok olsunlar, nerede olurlarsa olsunlar Allah onlarla beraberdir" <58-7> demek suretiyle ehlullah meclisinin kendi meclisi olduğunu söylemektedir. Burada sayı, birin in'ikâsatı sonucu artmış gibi görünmektedir. Mürşitlerin, bazı müritlerine görev ve bazı yetkiler vermeleri de: "Görüyor musun Rabb'in gölgeyi nasıl uzatmıştır" <25-45> hükmünce, gölgelerini uzatmaları anlamına gelir.

Tevhitte sahtekarlığa yer yoktur. İnsan ne kadar ehl-i tevhit gibi görünürse görünsün, bir gün gerçek bir ehl-i tevhitle karşılaştığında foyası meydana çıkıverir. Tıpkı gerçek sevgiden yoksun oluşun bir gün meydana çıkıvermesi gibi...

Ehl-i tevhit nazarında var ile yok, zevk ile eza, gülmekle ağlamak hepsi birdir. Tabii bu durum, o mertebeye gerçekten ulaşmış olanlar için geçerlidir. Çünkü, bir şeyin aslı yoksa gölgesi de olmaz. Gölgeyi seven, aslı da sevmiş demektir. "Masivadan geç" cümlesi, işin başında olanlar için söylenmiştir. Yoksa, işin aslını bilenlerin nazarında masiva diye bir şey yoktur. Onun için:

"Siva kalktı gözümüzden Hakk kaldı

Bakışımız her tarafı nur saldı"

demiştim.

Aslı da Hakk, gölgesi de Hakk'tır. Zaten biri diğerinin kesafet kazanmış şeklinden ibarettir. Kesafetten letafete doğru gitmek gerekir ki, bu da suyu kaynatıp, buhar elde etmeye benzer. Letafete gitmek gerekir, ama letafeti kesafette aramak, tıpkı buzda buhar aramaya benzer.

Letafet, kesafet kazandıkça ona bir isim koyma mecburiyeti doğmaktadır. Örneğin: buhar kesafet kazanınca: "Bulut", su haline gelince: "Yağmur", donup, sertleşince de sertlik derecesine göre: "Kar" veya "Buz" adını almaktadır ki, bu sertleşme, aynı zamanda buharın şekillenmesi demektir.

Tevhidin Sonu

Tevhidin sonu nedir diye sorulsa, verilecek tek cevap vardır ki, o da: "Acziyetin idrakidir" dir. Çünkü, acziyetini idrak eden, tevhidi de idrak etmiş demektir.

Ehl-i tevhit her şeyi pişmanlık duymadan yapar. Çünkü, pişmanlık duyacağı bir şeyi yapmaz. Eğer pişmanlık duyuyorsa, o kişi daha karışık âlemdedir ve kulağı bir şey duymamıştır. Çok şükür, biz duyduk ve duyurduk, bildik ve bildirdik ve bu işi de şüphesiz yaptık, yani: "Allah'tan başka ilah olmadığına şahidim ve Muhammed'in Allah'ın resûlü

olduğunu da şahit oldum" dedik.

Tevhidin Uygulanabilirliği

Allah mefhumunun Var'a, kul mefhumunun yoka tekabül ettiği düşünülürse, zuhur âleminde ayrı ayrı var gibi görünen varlığın, butûnda bir olduğunu kavramak kolaylaşır. "Herkes kendi kabrine gömülecek; Benim kazancım bana, senin kazancın sana; Benim yokluğumda var olan Hakk ihsanıdır, senin yokluğunda var olan da yine Hakk ihsanıdır; Senin evin ayrı, benim evim ayrı" gibi sözlerin tümü, zahiri âlemle ilgilidir. Ama, tevhitte, yani gönül veya birlik âleminde bunların hepsi ortadan kalktığı için, geriye tek varlık kalır. Bu sebeple, biz öğretimizde daima erkândan, protokolden ve karşımızdakini sıkıntıya sokabilecek her türlü davranıştan uzak kalınmasını tavsiye ederiz. Böyle gördük, böyle uygular ve uygulanmasını öneririz.

Tevhit, her olaya uygulanabilir. Örneğin: Bir karanfili ele alalım. Karanfilin pek çok türü vardır. Amerikan karanfili diye bilinen türü; uzun saplı, iri çiçekli ve göze güzel görünen, çiçekçilerin beğendiği bir türdür, ama pek kokusu yoktur. Buna karşılık bir de Çin karanfili vardır ki, bunun sapı kısa, çiçekleri küçüktür ama çok güzel kokar. Karanfillerin bu özellikleri aynen insanlar için de geçerli değil midir? Bir insana dıştan bakarsınız heykel gibi muntazam vücutlu ve güzel görünüşlü olmasına rağmen içinin kof, yani kokusuz olduğunu görebilirsiniz. Bir başkasına baktığınızda ise, dıştan fazla gösterişli olmadığı halde, içinin, yani kokusunun çok güzel olduğunu görürsünüz. Eğer kişi hem güzel, hem de güzel kokuluysa, o zaman aliyyül âlâdır.

Keza, çiçeklerin her mevsimde açanları olduğu gibi, mevsimlik olanları da vardır. Gül de

bunlara bir örnek teşkil eder. Onun da mayısta açan cinsleri olduğu gibi, yediveren denen ve her mevsimde açan türleri de vardır. Tıpkı insanlar gibi...

Maalesef, insanlık, kaynağı bir olmasına rağmen, pek çok fırkalara (Gruplara) ayrılmış durumdadır. Sünniler Alevileri, Aleviler Sünnileri, tarikat mensupları da kendi tarikatlarına mensup olanlar dışındakileri beğenmezler. Bunlar arasında cemiyetler kurup menfaat sağlamaya çalışanlar da vardır. Bu farklılaşmalar arasında, insanlık adeta unutulmuş gibidir. Gerçek anlamda ehl-i tevhit olanlar ise, bu durumu görünce, hiç birine bulaşmadan kendi iç âlemlerine kapanmayı tercih etmişlerdir.

Tevhid Uygulaması

Tevhidin uygulanması üç safhada gerçekleştirilebilir ki, bunlar: fenâ mertebelerinden de bildiğimiz ef'al, sıfat ve zat safhalarıdır.

BİTTİ

Yayın Listemiz »» Sayfa **88…95**

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

Yayın Listemiz

Aşağıdaki e-Kitap ve programlar sizin için hazırlanmıştır.
www.yorumsuz.net.tc adresinden
Ücretsiz indirebilirsiniz !.

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

- Noktanın Sonsuzluğu -4-
- Noktanın Sonsuzluğu -3-
- Kurân "B" Meâli -2-
- Kurân "B" Meâli -1-
- Tevhid
- Telepati-Durugörü
- Noktanın Sonsuzluğu -2-
- Noktanın Sonsuzluğu -1-
- Derin Akıl Derin Yürek
- The Secret -SIR
- Sessiz Sorular Sessiz Cevaplar

- Holografik bakış
- Alt Beyin'in Deşifresi / Bireyin Alt Beyinsel Eğitimi
- Dua ve Zikir -2-
- Fîhi Mâ-Fîh -2-
- Dua ve Zikir -1-
- Fîhi Mâ-Fîh -1-
- Cinlerin Deşifresi
- Gizli Gülşen -2-
- O'ndan İşaretler
- Ölümden Sonra Yaşam
- Tam 12'den Vuran Sözler
- Düşmanın Kardeşin Değildir
- Yeni Keşifler -3-
- Altın Tavsiyeler -2-
- Altın Tavsiyeler -1-
- Tayy-i Mekân (Mekan Değiştirme)
- Hayat Ağacı (Kundalini)
- Etkili Sözler 5 / Mesnevi Bahçesi
- Metafizik Kaynaklara göre 3. Dünya Savaşı
- İbret

- Beyin Fırtınası -Online Sohbetler
- Enneagram /Materyalist mistisizm akımı
- Benim Adım CENİN -2-
- Benim Adım CENİN -1-
- Meşhurların Rüyaları- Kapıları Aralayan Şifre
- Orta Dünya’nın İşgali
- Muhyiddin-i Arabi-Risalelerden Alıntılar
- Ortadoğu - Vaat Edilmiş Topraklar
- Kuantum Düşüncede İslami Motifler
- Terör Tekeli A.B.D.
- İnsan ve Din -2-
- İnsan ve Din -1-
- Amerika’nın Matruşkası
- Aşk Penceresinden Asr-ı Saadet
- Dünyayı Yöneten gizli Örgütler
- Okunası, Çok Önemli Konular
- Cuma Notları -2-
- Avrupa Birliğine NEDEN HAYIR !
- Kur’anla Kucaklaşmak
- Psikolojik Harekât

- “B” SIRRINA ERMEK
- Gerçeğin Öğretisi/TASAVVUF
- Oruç’un Sırları
- Türkiye ya “Büyük Türkiye” olacak ya da “Yok” Olacak !
- Yeni Keşifler -2-
- İstihbarat
- Bilinç Ötesi Boyut RÜYALAR
- Parapsikoloji ve Parapsikolojik Harp
- Kıyamet Halleri
- CFR ve Yeni Dünya Düzeni
- Yorumsuz Seyir
- Yeni Büyük Oyun / Yeni Soğuk Savaş
- İnternette Tıp Haberleri -1-
- Yeni Keşifler -1-
- Ölüm Terapisi
- Ölmeden evvel Ölmek
- Cemil Meriç Anısına
- Vatikan’ın Gizli yüzü
- İz Bırakanlar
- Sonsuz Boyuta Açılmak – Zikir

- Bilinmeyen Vatikan II
- Cuma Notları I
- Bilinmeyen Vatikan I
- Tapınak Şövalyeleri - Gizli Dünya Devleti
- Günün Yorumu
- Allah'ı Bilmek
- Tsunami Altındaki gerçekler -H. A. A. R. P
- Sorgulayan Beyinlerin Kendine Soruları
- Allah indinde DİN 2. Bölüm
- Avrupa Birliği'nin Türkiye Politikaları
- Allah indinde DİN 1. Bölüm
- Mir'at ül İrfan (İrfan Aynası)
- G. O. P ya da HAÇLILAR MI?
- AVRUPA BİRLİĞİ VE CHRISTENDOME KAVRAMI
- MARDUK ya da KAOS
- [Astroloji-Program] Astro Yükselen
- GİZ'li Gülşen 1
- Depresyon
- Psikospritüel Kriz
- [Astroloji-Program] Yıldızlar Altında

- Aynadaki Evren
- Din'i Anlamada Reform
- Tao'cu Uygulamanın Temelleri (Kültür Serisi-1)
- En Büyük Sır- İlluminati Şeytani Bilinci
- MARDUK 'Yakın Gelecek ' mi?
- Metafizik Mucizeler ya da Yanılgılar
- Kur'an-ı Kerim Meali (Microsoft Reader formatında)
- Hz. İbrahim'in Mirası Hz. Musa'nın Asa'sı ve KUNDALİNİ
- Dik Bahçene Solayım!
- Uzaylılar
- Düşünen Beyinlere Hiç Okunmamış Yazılar II
- Sonsuzluğu kucaklamış aşkın sembolü Hallac-ı Mansur
- Din, Maneviyat, Psikoloji, Psikiatri
- İbn Arabi ile ilgili araştırma Serüvenim
- Evrenin Sırları
- Etkili Sözler III
- Beynimizi Kim Kullanıyor ?
- Yorumsuz Katalog (Güncellendi)
- Zamansızlık (timelessness)
- Hangi Evreni Algılamaktayız?

- Gönül Uyandırma
- Kıyametin Deşifresi
- Yorumsuz Katalog
- Çağdaş Bakışla Allah
- Taş'taki Güç... Mutluluğunuz için...
- Etkili Sözler II
- Çağdaş Bakışla Cennet, Cehennem
- Rüya Yorumu
- Kader Gerçeği
- Evrensel Sırlar
- Rüyanın Dışındaki Rüya
- [Astroloji-Program] Canopus
- Düşünen Beyinlere Hiç Okunmamış Yazılar
- Holografik Beyin ve Evren
- Mesajlar I
- Uzaylıların İçyüzü
- Tanrı yok Allah var
- Reenkarnasyon Aldatmacası
- Astroloji-Yeni Millennium'un Popüler Bilimi
- [Astroloji-Program] Planetium

- Modern Bilim ZİKİR'i Keşfetti
- Etkili Sözler I
- Yıldızların Altında
- Çağdaş Bakışla Din
- [Astroloji-Program] PopHR

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz www.yorumsuz.net.tc